ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 23ης Φεβρουαρίου 2011

σχετικά με την κρατική ενίσχυση C 48/08 (πρώην NN 61/08) που εφάρμοσε η Ελλάδα υπέρ της Ελληνικός Χρυσός ΑΕ

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(2011) 1006]

(Το κείμενο στην ελληνική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2011/452/ΕΕ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 108 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Έχοντας υπόψη τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Έχοντας υπόψη την απόφαση της Επιτροπής για την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 108 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ [1] αναφορικά με την ενίσχυση αριθ. C 48/08 (πρώην NN 61/08) [2],

Αφού κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, και έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις τους,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Στις 9 Ιουλίου 2007, η Επιτροπή έλαβε καταγγελία με ισχυρισμούς ότι η Ελλάδα είχε χορηγήσει δύο μέτρα κρατικής ενίσχυσης υπέρ της Ελληνικός Χρυσός ΑΕ (εφεξής: «Ελληνικός Χρυσός»). Κατόπιν ανταλλαγής πληροφοριών, στις 10 Δεκεμβρίου 2008 η Επιτροπή κίνησε την επίσημη διαδικασία έρευνας σχετικά με τα εικαζόμενα μέτρα.

(2) Στις 23 Φεβρουαρίου 2009, η Ελλάδα υπέβαλε τις παρατηρήσεις της επί της απόφασης της Επιτροπής για κίνηση της διαδικασίας.

(3) Η απόφαση κίνησης της διαδικασίας δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στις 10 Μαρτίου 2009 [3]. Παρατηρήσεις υποβλήθηκαν από τα ακόλουθα τέσσερα ενδιαφερόμενα μέρη: από την Ελληνικός Χρυσός, τον δικαιούχο των εικαζόμενων μέτρων, στις 10 Απριλίου 2009, από την European Goldfields Ltd, κύριο μέτοχο της Ελληνικός Χρυσός, στις 10 Απριλίου 2009, από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των Μεταλλείων Κασσάνδρας στις 2 Απριλίου 2009, από το Ελληνικό Παρατηρητήριο Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων, μια ελληνική εταιρεία με αντικείμενο την «προστασία του περιβάλλοντος και του κοινού από τις αρνητικές επιπτώσεις των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων και τη διαφύλαξη του εθνικού πλούτου» [4], στις 6 Απριλίου 2009.

(4) Οι παρατηρήσεις διαβιβάστηκαν στην Ελλάδα με επιστολές της 6ης Μαΐου 2009 και της 7ης Ιουλίου 2009. Η Ελλάδα απάντησε στις παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων μερών με επιστολές της 3ης Ιουνίου 2009, της 20ής Ιουλίου 2009 και της 23ης Σεπτεμβρίου 2009.

(5) Η Επιτροπή ζήτησε περαιτέρω πληροφορίες από τις ελληνικές αρχές στις 19 Ιουνίου 2009, στις 11 Δεκεμβρίου 2009 και στις 22 Απριλίου 2010, στις οποίες η Ελλάδα και η Ελληνικός Χρυσός απάντησαν με επιστολές της 23ης Ιουλίου 2009, της 29ης Ιουλίου 2009, της 15ης Ιανουαρίου 2010, της 11ης Φεβρουαρίου 2010, της 12ης Φεβρουαρίου 2010, της 4ης Μαΐου 2010 και της 27ης Μαΐου 2010. Τον Μάιο του 2010 συνεχίστηκε ανεπισήμως μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και των ελληνικών αρχών. Πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και των ελληνικών αρχών στις 11 Φεβρουαρίου 2009 και στις 24 Ιουνίου 2010, καθώς και μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και του εικαζόμενου δικαιούχου στις 2 Φεβρουαρίου 2009 και στις 26 Ιουνίου 2009.

II ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

II.α. *ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΔΕΙΩΝ*

(6) Μεταλλευτικό δικαίωμα είναι το δικαίωμα εισόδου και εγκατάστασης σε συγκεκριμένη έκταση για την εκτέλεση εργασιών, μέσω είτε υπόγειων εκσκαφών είτε υπέργειων έργων, με στόχο την εξόρυξη ορυκτών μεταλλευμάτων που βρίσκονται ενδεχομένως στο εσωτερικό της. Μεταβιβάζεται μαζί με τη μεταλλευτική ιδιοκτησία, ως αναπόσπαστο μέρος αυτής.

---

[1] Από την 1η Δεκεμβρίου 2009, τα άρθρα 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ έγιναν άρθρα 107 και 108, αντιστοίχως, της ΣΛΕΕ. Τα δύο ζεύγη διατάξεων είναι κατ' ουσίαν ταυτόσημα. Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης οι παραπομπές στα άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ νοούνται αντιστοίχως ως παραπομπές στα άρθρα 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ, κατά περίπτωση.

[2] Απόφαση της Επιτροπής Ε(2008)7853 τελικό της 10ης Δεκεμβρίου 2008 (ΕΕ L 56 της 10.3.2009, σ. 45).

[3] Βλέπε υποσημείωση 2.

[4] Όπως ορίζεται στις παρατηρήσεις που υπέβαλε στην Επιτροπή.

(7) Το μεταλλευτικό δικαίωμα διαφέρει από τη μεταλλευτική άδεια, η οποία είναι άδεια εκτέλεσης μεταλλευτικών δραστηριοτήτων. Εκχωρείται από τις αρμόδιες αρχές κατόπιν αξιολόγησης των υποβληθεισών μελετών σκοπιμότητας και των περιβαλλοντικών μελετών. Στην υπό εξέταση υπόθεση, κατά την πώληση του 2003, οι μεταλλευτικές άδειες εκχωρήθηκαν από το Υπουργείο Ανάπτυξης.

II.β. *Ο ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ*

(8) Η Ελληνικός Χρυσός είναι μεγάλη ελληνική μεταλλευτική εταιρεία που δραστηριοποιείται στον τομέα της εξόρυξης χρυσού, χαλκού, μολύβδου, αργύρου και ψευδαργύρου. Το 2009 πραγματοποίησε κύκλο εργασιών ύψους 44,7 εκατ. ευρώ (με κέρδη κατόπιν φόρων ύψους 1,7 εκατ. ευρώ) και απασχολούσε περίπου 350 υπαλλήλους. Κατά την περίοδο χορήγησης των υπό εξέταση μέτρων (βλέπε παραγράφους 11 και 16-18 κατωτέρω), η Ελληνικός Χρυσός ήταν μεγάλη επιχείρηση διότι ήταν συνδεδεμένη με μεγάλη επιχείρηση. Σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής 2003/361/ΕΚ, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων ([5]): α) Η κατηγορία των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) αποτελείται από επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους και/ή των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. ευρώ (Παράρτημα, τίτλος 1 άρθρο 2 παράγραφος 1)· β) για να αποκλειστούν από τον ορισμό των ΜΜΕ οι όμιλοι επιχειρήσεων των οποίων η οικονομική ισχύς μπορεί να υπερβαίνει εκείνη μιας ΜΜΕ, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ των διαφόρων τύπων επιχειρήσεων αναλόγως του εάν είναι ανεξάρτητες ή όχι (εισαγωγή, παράγραφος 9)· γ) «ανεξάρτητη επιχείρηση» είναι κάθε επιχείρηση που δεν χαρακτηρίζεται ως συνδεδεμένη επιχείρηση (Παράρτημα, τίτλος 1 άρθρο 3 παράγραφος 1)· και δ) «συνδεδεμένη επιχείρηση» είναι επιχείρηση της οποίας την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων ή των εταίρων κατέχει άλλη επιχείρηση (Παράρτημα, τίτλος 1 άρθρο 3 παράγραφος 3) στοιχείο α). Στην υπό εξέταση υπόθεση, τον Δεκέμβριο του 2003 (οπότε πραγματοποιήθηκε η πώληση του 2003), οι μετοχές της Ελληνικός Χρυσός ανήκαν κατά 53,3 % (160 000 μετοχές επί συνόλου 300 000) στην εταιρεία «Ελληνικά Μεταλλεία ΑΕ», θυγατρική της εταιρείας «ΑΚΤΩΡ ΑΕ». Ο κύκλος εργασιών της ΑΚΤΩΡ ΑΕ κατά τις δύο τελευταίες χρήσεις, δηλαδή το 2001 και το 2002, ανερχόταν σε 120,9 εκατ. ευρώ και 302,6 εκατ. ευρώ, αντιστοίχως. Επίσης, το σύνολο των ετήσιων ισολογισμών της κατά τις δύο τελευταίες χρήσεις ανερχόταν σε 151,9 εκατ. ευρώ και 260 εκατ. ευρώ, αντιστοίχως ([6]). Βάσει των στοιχείων αυτών, η ΑΚΤΩΡ ΑΕ μπορεί όντως να χαρακτηρισθεί μεγάλη επιχείρηση. Επομένως, η Ελληνικός Χρυσός αποτελούσε μεγάλη επιχείρηση κατά την εφαρμογή των υπό εξέταση μέτρων.

(9) Επί του παρόντος, μέτοχοι της Ελληνικός Χρυσός είναι η European Goldfields Greece BV (με το 65 % των μετοχών), η Hellas Gold BV (με το 30 % των μετοχών) και η ΑΚΤΩΡ ΑΕ (με το 5 % των μετοχών), ελληνική εταιρεία που δραστηριοποιείται στον τομέα των κατασκευών και της ενέργειας. Η European Goldfields Greece BV και η Hellas Gold BV είναι θυγατρικές της European Goldfields Ltd, καναδικής εταιρείας που δραστηριοποιείται στους τομείς της αγοράς, έρευνας και ανάπτυξης μεταλλευτικών ακινήτων στα Βαλκάνια.

(10) Η Ελληνικός Χρυσός έχει την κυριότητα και διαχειρίζεται τα Μεταλλεία Κασσάνδρας. Εξαγόρασε τα Μεταλλεία και τα μεταλλευτικά δικαιώματα από το ελληνικό Δημόσιο τον Δεκέμβριο του 2003. Τα Μεταλλεία Κασσάνδρας βρίσκονται στη Βόρεια Ελλάδα. Περιλαμβάνουν τα μεταλλεία χρυσού στην Ολυμπιάδα και στις Σκουριές, καθώς και το μεταλλείο χαλκού-ψευδαργύρου στο Στρατώνι.

(11) Πριν από το 2003, τα Μεταλλεία Κασσάνδρας αποτελούσαν ιδιοκτησία της εταιρείας TVX Hellas ΑΕ, η οποία τα είχε εξαγοράσει από το ελληνικό Δημόσιο το 1995 κατόπιν δημόσιου διαγωνισμού έναντι της τιμής των 11 δισεκατ. δραχμών (περί τα 39,8 εκατ. ευρώ) ([7]).

(12) Το 2002, το ελληνικό Συμβούλιο Επικρατείας ακύρωσε τις μεταλλευτικές άδειες και τις άδειες επεξεργασίας χρυσού των Μεταλλείων Κασσάνδρας, ιδίως της Ολυμπιάδος και του Στρατωνίου. Οι μεταλλευτικές άδειες και οι άδειες επεξεργασίας χρυσού στο μεταλλείο Ολυμπιάδας ακυρώθηκαν για περιβαλλοντικούς λόγους, οι οποίοι χαρακτηρίστηκαν σοβαροί. Αφετέρου δε, η μεταλλευτική άδεια του μεταλλείου Στρατωνίου ακυρώθηκε διότι διαπιστώθηκε ότι το ελληνικό Δημόσιο την είχε εκδώσει παράτυπα, μέσω αναρμόδιας υπηρεσίας.

(13) Συνεπεία της ως άνω ακύρωσης από το Ελληνικό Συμβούλιο Επικρατείας, το αρμόδιο Υπουργείο Ανάπτυξης προέβη στην έκδοση δύο πράξεων σχετικά με το μεταλλείο Στρατωνίου: 1) στις 7 Ιανουαρίου 2003, διέταξε τη διακοπή των δραστηριοτήτων στο Στρατώνι· και 2) στις 29 Ιανουαρίου 2003, διέταξε τη λήψη πρόσθετων μέτρων ασφαλείας στο Στρατώνι. Στις 18 Φεβρουαρίου 2003, το Υπουργείο Ανάπτυξης, δυνάμει της προαναφερόμενης ακυρωτικής αποφάσεως του Ελληνικού Συμβουλίου Επικρατείας, εξέδωσε νέα πράξη με την οποία, αφενός, επέτρεπε την έναρξη δραστηριοτήτων στο Στρατώνι και, αφετέρου, ακύρωνε τις προηγούμενες πράξεις της 7ης και 29ης Ιανουαρίου 2003. Η εν λόγω πράξη της 18ης Φεβρουαρίου 2003 ίσχυε κατά την εκποίηση των Μεταλλείων στην Ελληνικός Χρυσός.

(14) Συνεπεία επίσης της ως άνω ακύρωσης των μεταλλευτικών αδειών και των αδειών επεξεργασίας χρυσού των Μεταλλείων Κασσάνδρας, η Kinross (μια καναδική μεταλλευτική εταιρεία), ιδιοκτήτρια της TVX Hellas, έπαυσε τη χρηματοδότησή της προκειμένου να διαφυλάξει την αξία των μετοχών της. Η συγκεκριμένη ενέργεια υποχρέωσε την TVX Hellas να κινήσει πτωχευτική διαδικασία.

([5]) ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36.

([6]) Σύμφωνα με τον δικτυακό χώρο της ΕΛΛΑΚΤΩΡ ΑΕ, μητρικής της ΑΚΤΩΡ ΑΕ.

([7]) Τιμή προσαρμοσμένη βάσει του ελληνικού γενικού δείκτη τιμών βιομηχανικής παραγωγής που ίσχυε κατά την περίοδο 1995-2003. Η συγκεκριμένη πώληση αφορά τα βιομηχανικά (μεταλλευτικά) στοιχεία ενεργητικού και άρα η προσαρμογή πρέπει να είναι αντιπροσωπευτική των αλλαγών που σημειώθηκαν στις τιμές στον κλάδο της βιομηχανίας. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή χρησιμοποίησε τον δείκτη τιμών βιομηχανικής παραγωγής.

II.γ. *ΜΕΤΡΟ 1: ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΙΑΣ ΑΞΙΑΣ*

(15) Στις 12 Δεκεμβρίου 2003, τα Μεταλλεία Κασσάνδρας μεταβιβάστηκαν από την TVX Hellas στο ελληνικό Δημόσιο έναντι 11 εκατ. ευρώ, υπό όρους εξώδικου διακανονισμού, στο πλαίσιο του οποίου πραγματοποιήθηκε συμψηφισμός αμοιβαίων αξιώσεων (οι αξιώσεις της TVX Hellas έναντι του ελληνικού Δημοσίου ανέρχονταν σε 293,5 εκατ. ευρώ). Την ίδια ημέρα, το ελληνικό Δημόσιο προέβη στην πώληση των Μεταλλείων Κασσάνδρας στην Ελληνικός Χρυσός έναντι 11 εκατ. ευρώ, χωρίς προηγούμενη εκτίμηση των στοιχείων ενεργητικού και χωρίς ανοιχτό διαγωνισμό. Η πώληση περιλάμβανε: α) τα Μεταλλεία Στρατωνίου, Σκουριών και Ολυμπιάδας, καθώς και τα σχετικά μεταλλευτικά δικαιώματα, β) γη, γ) το απόθεμα μεταλλευμάτων, και δ) τα πάγια στοιχεία ενεργητικού (εξοπλισμός εξόρυξης-επεξεργασίας, κατοικίες εργαζομένων και βιομηχανικά κτήρια). Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, το μέτρο αποσκοπούσε στην εξεύρεση ιδιοκτήτη πρόθυμου να διατηρήσει σε λειτουργία τα μεταλλεία, ώστε να προστατευτούν η απασχόληση και το περιβάλλον.

II.δ. *ΜΕΤΡΟ 2: ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΩΝ ΑΜΟΙΒΩΝ*

(16) Η πώληση των Μεταλλείων Κασσάνδρας από το ελληνικό Δημόσιο στην Ελληνικός Χρυσός πραγματοποιήθηκε μέσω σύμβασης μεταξύ των δύο μερών, η οποία κυρώθηκε με τον νόμο 3220/2004 ([8]). Σύμφωνα με των εν λόγω νόμο, η Ελληνικός Χρυσός απαλλάχθηκε από την καταβολή οιουδήποτε φόρου. Υπήρξε επίσης μείωση των δικηγορικών και λοιπών αμοιβών σε μόλις 5 % του ποσού το οποίο θα έπρεπε κανονικά να είχε καταβληθεί. Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, το μέτρο αποσκοπούσε στη δημιουργία κινήτρου για υποψήφιους αγοραστές διότι η αξία των Μεταλλείων ήταν αρνητική.

(17) Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία ([9]), ο φόρος μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας ανέρχεται σε 7 % επί της αξίας της μεταβιβαζόμενης περιουσίας για τα πρώτα 15 000 ευρώ και σε 9 % επί της υπόλοιπης αξίας. Επίσης, σύμφωνα με τον ελληνικό Μεταλλευτικό Κώδικα ([10]), ο ειδικός φόρος μεταβίβασης μεταλλευτικών δικαιωμάτων ανέρχεται σε 5 % επί της αξίας του μεταβιβαζόμενου δικαιώματος (ήτοι της αξίας του μεταλλείου).

(18) Για τα μέτρα 1 και 2, στην παρούσα απόφαση η Επιτροπή καταλήγει σε συνολικό ποσό ενίσχυσης ύψους 15,34 εκατ. ευρώ, έχοντας εξετάσει:

α) την αξία των τριών επιμέρους μεταλλείων (Στρατωνίου, Ολυμπιάδας και Σκουριών) που συναποτελούν τα Μεταλλεία Κασσάνδρας, βάσει των οικονομικών παραγόντων που ίσχυαν κατά τη στιγμή της πώλησης, καθώς και την ικανότητα των εν λόγω μεταλλείων να καταστούν λειτουργικά (βλέπε εμπεριστατωμένη ανάλυση στις παραγράφους 63-79 κατωτέρω),

β) την αξία των εκτάσεων των Μεταλλείων Κασσάνδρας, όπως την προσδιόρισε η έκθεση εκτίμησης (βλέπε παράγραφο 19 κατωτέρω) και όπως επαληθεύτηκε βάσει του τιμήματος που καταβλήθηκε για το μεγαλύτερο μέρος των εν λόγω εκτάσεων σε ανοικτό διαγωνισμό που πραγματοποιήθηκε το 1995 (βλέπε εμπεριστατωμένη ανάλυση στις παραγράφους 80-90 κατωτέρω),

γ) την αξία του αποθέματος μεταλλευμάτων που απέκτησε η Ελληνικός Χρυσός μέσω της πώλησης του 2003, επίσης βάσει της προαναφερόμενης έκθεσης εκτίμησης (βλέπε εμπεριστατωμένη ανάλυση στις παραγράφους 91-97 κατωτέρω),

δ) το ποσό των οφειλομένων φόρων των οποίων απαλλάχθηκε η Ελληνικός Χρυσός στη σύμβαση πώλησης (βλέπε εμπεριστατωμένη ανάλυση στις παραγράφους 117-124 κατωτέρω).

(19) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, της 10ης Δεκεμβρίου 2008, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες, αφενός, για το κατά πόσο τα Μεταλλεία Κασσάνδρας πωλήθηκαν από την Ελλάδα στην Ελληνικός Χρυσός έναντι της αγοραίας αξίας τους, καθότι η πώληση πραγματοποιήθηκε χωρίς ανοικτό διαγωνισμό ή εκτίμηση των στοιχείων ενεργητικού από ανεξάρτητο εκτιμητή και, αφετέρου, κατά πόσον η πώληση σε τιμή χαμηλότερη της αγοραίας αξίας είναι συμβιβάσιμη με τη ΣΛΕΕ. Έγινε επίσης παραπομπή σε έκθεση εκτίμησης των στοιχείων ενεργητικού των Μεταλλείων Κασσάνδρας που δημοσιεύθηκε για λογαριασμό της European Goldfields, μετόχου της Ελληνικός Χρυσός. Σύμφωνα με την εν λόγω έκθεση, η εύλογη αγοραία αξία των στοιχείων ενεργητικού των Μεταλλείων Κασσάνδρας ανερχόταν σε 500 εκατ. δολάρια ΗΠΑ (ποσό που ισοδυναμούσε με 411 εκατ. ευρώ στις 30 Ιουνίου 2004, βάσει της συναλλαγματικής ισοτιμίας 1,2155 δολάρια ΗΠΑ/ευρώ της συγκεκριμένης ημέρας ([11])). Η εν λόγω έκθεση δημοσιεύθηκε από την Behre Dolbear International Ltd (εφεξής: «η έκθεση Behre Dolbear»), «μια εξέχουσα διεθνή εταιρεία συμβούλων στον μεταλλευτικό κλάδο», σύμφωνα με την European Goldfields ([12]).

(20) Η Επιτροπή εξέφρασε επίσης αμφιβολίες για το κατά πόσον η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής φόρου και η μείωση των δικηγορικών αμοιβών συνιστούν απαλλαγές από χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο οι οποίες είναι συμβιβάσιμες με τη ΣΛΕΕ.

([8]) Εφημερίδα της κυβερνήσεως της 28ης Ιανουαρίου 2004.

([9]) Νόμος 1521/1950 που κυρώθηκε με τον νόμο 1587/1950 στο ΦΕΚ 294 Α.

([10]) Ελληνικός Μεταλλευτικός Κώδικας του 1973, ΦΕΚ 277Α της 5.10.1973.

([11]) Στην απόφαση κίνησης της επίσημης διαδικασίας έρευνας στις 10 Δεκεμβρίου 2008, η Επιτροπή χρησιμοποίησε τη συναλλαγματική ισοτιμία της 28ης Σεπτεμβρίου 2004, ήτοι της ημέρας δημοσίευσης της έκθεσης Behre Dolbear, και μετέτρεψε την αποδοθείσα από την έκθεση αξία των 500 εκατ. ευρώ σε 408 εκατ. ευρώ. Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, η Επιτροπή αποφάσισε να χρησιμοποιήσει ως καταλληλότερη συναλλαγματική ισοτιμία αυτήν της 30ής Ιουνίου 2004, διότι είναι η ημερομηνία για την οποία ισχύει η έκθεση Behre Dolbear και οι αξίες που αυτή αναφέρει.

([12]) Η Behre Dolbear αναφέρεται επίσης σε διάφορες μεταλλευτικές εκθέσεις και μελέτες εκτίμησης (για λογαριασμό των Ηνωμένων Εθνών, της Citibank, της κυβέρνησης της Ινδίας, αλλά και εταιρειών όπως της Anglo Asian Mining Plc, της Chaarat Holding Holdings Ltd και της Central African Mining and Exploration Company Plc).

III **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ**

III.α. *ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ*

(21) Οι παρατηρήσεις της Ελλάδας και του δικαιούχου συμπίπτουν σε μεγάλο βαθμό. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή τις παραθέτει συγκεντρωτικά στις παραγράφους 22-31 κατωτέρω.

(22) Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές και τον δικαιούχο, η Ελλάδα ενήργησε μόνον ως μεσάζων στην πώληση του 2003, διότι η TVX Hellas, εν μέσω πτωχευτικής διαδικασίας, δεν ήταν σε θέση να πωλήσει τα Μεταλλεία απευθείας στην Ελληνικός Χρυσός. Επίσης κατά τους ισχυρισμούς, η Ελλάδα ουδέποτε είχε στην κυριότητά της τα Μεταλλεία ούτε και εισέπραξε οιοδήποτε χρηματικό ποσό κατά την πώληση του 2003, καθότι το ποσό των 11 εκατ. ευρώ καταβλήθηκε απευθείας στην TVX Hellas. Υποστηρίχθηκε επίσης ότι το 1995 η συναλλαγή πώλησης είχε διενεργηθεί μεταξύ της TVX Hellas και του προηγούμενου ιδιοκτήτη, μιας ιδιωτικής εταιρείας σε πτωχευτική διαδικασία και, συνεπώς, στην πώληση του 2003 δεν ενεπλάκησαν κρατικοί πόροι.

(23) Επιπροσθέτως, οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος ισχυρίζονται ότι κατά τη στιγμή της πώλησης η αγοραία αξία των Μεταλλείων Κασσάνδρας ήταν μειωμένη έως αρνητική, λόγω της μακράς παύσης των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων και της ακύρωσης των μεταλλευτικών αδειών. Η αρνητική αγοραία αξία των Μεταλλείων θα μπορούσε επίσης να καταδειχθεί από το γεγονός ότι η Kinross, ιδιοκτήτρια εταιρεία της TVX Hellas και επιχείρηση της οικονομίας της αγοράς, απέδωσε αρνητική αξία στα Μεταλλεία όταν κεφαλαιοποίησε σημαντικές απώλειες από την επένδυσή της. Αναφέρθηκε επίσης ότι η θετική τιμή που κατέβαλε η Ελληνικός Χρυσός, επίσης ιδιωτική εταιρεία, αιτιολογείται από την ακυρωτική ρήτρα της σύμβασης η οποία εξάλειφε τον κίνδυνο του αγοραστή. Επιπροσθέτως, στις παρατηρήσεις αναφέρεται ότι η γη που αγοράζεται από μια μεταλλευτική εταιρεία μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνον για μεταλλευτικές δραστηριότητες και δεν έχει αγοραία αξία επειδή η ελληνική νομοθεσία αναγνωρίζει προτεραιότητα στις μεταλλευτικές δραστηριότητες σε ανάλογες περιοχές. Συνεπώς, υποστηρίζεται ότι η μείωση της αξίας των μεταλλευτικών δικαιωμάτων λόγω της μακράς παύσης των δραστηριοτήτων και της ακύρωσης των μεταλλευτικών αδειών επέφερε μείωση και στην αξία της γης. Τέλος, σε ό,τι αφορά το απόθεμα χρυσού που αποτελούσε μέρος των πωληθέντων στοιχείων ενεργητικού στην Ελληνικός Χρυσός, υποστηρίζεται ότι το 2003 είχε αρνητική τιμή, δεδομένων, αφενός, της σχετικά χαμηλής τιμής του χρυσού και, αφετέρου, των σχετικά υψηλών συναφών εξόδων, όπως τα έξοδα μεταφοράς και επεξεργασίας.

(24) Σε ό,τι αφορά τα κριτήρια της οικονομίας της αγοράς που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε μια συναλλαγή, και επιπροσθέτως των όσων αναφέρονται ανωτέρω, οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος υποστηρίζουν ότι στα εν λόγω κριτήρια περιλαμβάνονται επίσης περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα που συνδέονται με την εικόνα της εταιρείας και την ικανοποίηση του προσωπικού. Η άποψη αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι η TVX Hellas, μια επιχείρηση της οικονομίας της αγοράς, έλαβε εξίσου υπόψη εργασιακά και περιβαλλοντικά ζητήματα καταβάλλοντας σχετικές αποζημιώσεις. Υποστηρίχθηκε επίσης ότι η μη πώληση των Μεταλλείων θα συνεπάγετο σημαντικές περιβαλλοντικές δαπάνες, της τάξεως των 15,7 εκατ. ευρώ, οι οποίες θα βάρυναν το ελληνικό Δημόσιο. Παράλληλα, στις παρατηρήσεις αναφέρεται ότι η τιμή που κατέβαλε η Ελληνικός Χρυσός αιτιολογείται επίσης με κριτήρια της οικονομίας της αγοράς, καθότι ήταν ίση με την τιμή που είχε ζητήσει η TVX Hellas, μια ιδιωτική εταιρεία. Σύμφωνα με την Ελλάδα και με τον δικαιούχο, εάν μπορούσε η TVX Hellas, θα είχε ζητήσει υψηλότερη τιμή. Επίσης, αναφέρεται ότι η τιμή που κατέβαλε η Ελληνικός Χρυσός ήταν ίση προς τη λογιστική αξία του ενεργητικού στις οικονομικές καταστάσεις της TVX Hellas. Τέλος, στις παρατηρήσεις αναφέρεται ότι η τιμή που καταβλήθηκε κατά την πώληση του 2003 αντιστοιχούσε στην πραγματική αξία των Μεταλλείων, ήτοι στην αξία του μεταλλείου στο Στρατώνι, καθότι ήταν το μόνο σε λειτουργία. Σε ό,τι αφορά το μεταλλείο στις Σκουριές, η Ελλάδα και ο δικαιούχος αναφέρουν ότι ουδέποτε είχαν πραγματοποιηθεί μεταλλευτικές δραστηριότητες ή επενδύσεις εκεί, αλλά μόνο μεταλλευτική έρευνα, την οποία διενήργησε η TVX Hellas πριν από την πώληση του 2003. Υποστηρίζουν επίσης ότι για την κατασκευή μεταλλευτικών εγκαταστάσεων στο μεταλλείο στις Σκουριές απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις. Για τους ανωτέρω λόγους, υποστηρίζεται ότι η πώληση του 2003 δεν παρείχε στην Ελληνικός Χρυσός ουδένα πλεονέκτημα.

(25) Σε ό,τι αφορά την έκθεση Behre Dolbear, ούτε η Ελλάδα ούτε ο δικαιούχος αμφισβητούν την αξιοπιστία της ίδιας της Behre Dolbear. Ωστόσο, αμφότεροι προβάλλουν ενστάσεις κατά της έκθεσης ισχυριζόμενοι ότι αυτή δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη διότι στόχος της ήταν να προσελκύσει το ενδιαφέρον των επενδυτών, ενώ το χρονικό σημείο αναφοράς της (Ιούνιος 2004) δεν συνέπιπτε με το χρονικό σημείο της πώλησης (Δεκέμβριος 2003). Επίσης, προβάλλουν το επιχείρημα ότι η αξία των Μεταλλείων, όπως εκτιμήθηκε από την Behre Dolbear, αφορά τα στοιχεία ενεργητικού σε συνδυασμό με τις σχετικές μεταλλευτικές άδειες, Η Ελληνικός Χρυσός ωστόσο αγόρασε μόνο τα στοιχεία ενεργητικού, ενώ οι μεταλλευτικές άδειες επρόκειτο να εκχωρηθούν αργότερα από το ελληνικό κράτος. Επιπλέον, υποστηρίζουν ότι η έκθεση δεν αναφέρεται στα πωληθέντα στοιχεία ενεργητικού αλλά στην αξία της Ελληνικός Χρυσός ως ζωντανής επιχείρησης και, για τον λόγο αυτό, δεν ήταν ενδεικτική της αξίας των στοιχείων ενεργητικού που πωλήθηκαν από το ελληνικό Δημόσιο τον Δεκέμβριο του 2003. Τέλος, στις παρατηρήσεις αναφέρεται ότι στη σελίδα 37 της έκθεσης, στον πίνακα 5.3, η Behre Dolbear εκτιμά την καθαρή παρούσα αξία των Μεταλλείων Κασσάνδρας σε επίπεδο της οιονεί παραγωγής σε -2,59 εκατ. δολάρια ΗΠΑ και άρα η πραγματικά καταβληθείσα τιμή (11 εκατ. ευρώ) ήταν υψηλότερη από την αγοραία αξία των Μεταλλείων.

(26) Εάν, ωστόσο, ληφθεί υπόψη η έκθεση Behre Dolbear, η Ελλάδα υποστηρίζει ότι μόνον η Προσέγγιση Εισοδήματος (από τις τρεις διαφορετικές μεθόδους που εφαρμόζονται στην έκθεση) μπορεί να γίνει δεκτή διότι πρόκειται για διεθνώς εφαρμοζόμενη βασική μέθοδο εκτίμησης, όμως μόνο σε ό,τι αφορά την ημερομηνία έγκρισής της και υπό την προϋπόθεση εκχώρησης των μεταλλευτικών αδειών και υλοποίησης σοβαρών επενδύσεων.

(27) Αφετέρου δε, οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος παραδέχονται ότι η Ελλάδα πώλησε τα στοιχεία ενεργητικού απευθείας στην Ελληνικός Χρυσός χωρίς προκήρυξη ανοιχτού διαγωνισμού ή προηγούμενη εκτίμηση της αξίας τους λόγω πίεσης χρόνου για τη διασφάλιση των θέσεων εργασίας και την προστασία του περιβάλλοντος. Αναφέρεται επίσης ότι η TVX Hellas είχε αξιώσεις ύψους 293,5 εκατ. ευρώ έναντι της Ελλάδας, λόγω ζημιών που υπέστη από τις επενδύσεις στα μεταλλεία (τα οποία έπαυσαν τη λειτουργία τους συνεπεία των ακυρωτικών αποφάσεων του 2002) και από δαπάνες που πραγματοποίησε για την προστασία του περιβάλλοντος. Επιπλέον, προβάλλεται το επιχείρημα ότι η σύμβαση πώλησης δεν προέβλεπε ρήτρα ελάχιστων θέσεων εργασίας διότι οι μεταλλευτικές δραστηριότητες απαιτούν μεγάλο αριθμό εργαζομένων, ενώ δεν υπάρχει η δυνατότητα ποσοτικοποίησης της υποχρέωσης διατήρησης θέσεων εργασίας. Τέλος, αναφέρθηκε ότι, σε περίπτωση έκδοσης εντολής ανάκτησης εκ μέρους της Επιτροπής, θα μπορούσε να υποβληθεί αίτημα ακύρωσης της συμβάσεως και να ζητηθεί από το Ελληνικό Δημόσιο να επιστρέψει στην εταιρεία 11 εκατ. ευρώ και να του επιστραφούν τα στοιχεία ενεργητικού.

(28) Οι ελληνικές αρχές δηλώνουν εξάλλου ότι θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη η αξία που καθορίστηκε βάσει του ανοιχτού διαγωνισμού του 1995 και ότι η αξία της γης θα μπορούσε να θεωρηθεί αμετάβλητη. Επίσης, αναφέρεται ότι μπορεί μεν να γίνει δεκτή η μέθοδος που χρησιμοποιείται στην έκθεση Behre Dolbear (η μέθοδος Προσέγγισης Εισοδήματος), όμως μόνο σε σχέση με την ημερομηνία της έκθεσης (30 Ιουνίου 2004) υπό την προϋπόθεση εκχώρησης των μεταλλευτικών αδειών και υλοποίησης σοβαρών επενδύσεων. Τέλος, γίνεται δεκτό ότι, κατά τη στιγμή της πώλησης, το μεταλλείο Στρατωνίου διέθετε μεταλλευτικές άδειες σε ισχύ και άρα ήταν λειτουργικό, πληρούσε δε ταυτόχρονα τη ρήτρα της έκθεσης Behre Dolbear ως «οιονεί παραγωγική εγκατάσταση».

(29) Σε ό,τι αφορά την απαλλαγή της καταβολής φόρου και τη μείωση των δικηγορικών αμοιβών, σύμφωνα με τον δικαιούχο, ο προβλεπόμενος φόρος μεταβίβασης μεταλλείων δεν ήταν εφαρμοστέος στην προκείμενη περίπτωση. Επιπλέον, σύμφωνα με την Ελλάδα, η αξία των Μεταλλείων ήταν αρνητική και άρα ήταν απαραίτητο να δοθούν κίνητρα στους υποψήφιους αγοραστές. Η Ελλάδα υποστηρίζει επίσης ότι το άρθρο 173 του ελληνικού Μεταλλευτικού Κώδικα προβλέπει φόρο της τάξεως του 5 %, όμως μόνο για συναλλαγές εξ επαχθούς αιτίας, που, κατά την Ελλάδα, σημαίνει συναλλαγές οι οποίες προκαλούνται από ατυχή συμβάντα, π.χ. τον θάνατο του ιδιοκτήτη, και άρα δεν ήταν εφαρμοστέο στην προκείμενη περίπτωση. Ο δικαιούχος υποστηρίζει επίσης ότι η σύμβαση πώλησης δεν είναι ακόμη οριστική εξαιτίας μιας ακυρωτικής ρήτρας και, συνεπώς, θα ήταν πρόωρη η επιβολή οιουδήποτε φόρου. Τέλος, σύμφωνα με τον δικαιούχο, η μείωση των δικηγορικών αμοιβών δεν εμπλέκει πόρους του Δημοσίου, διότι οι δικηγόροι είναι ιδιώτες επαγγελματίες και ο φόρος και τα τέλη επί των αμοιβών τους καταβλήθηκαν δεόντως.

(30) Η Ελλάδα αναγνωρίζει ότι επιβάλλεται πράγματι φόρος 7 %-9 % σε όλες τις περιπτώσεις πώλησης γης, ανεξαρτήτως εάν πρόκειται για πώληση στοιχείων ενεργητικού εταιρείας ή περιουσιακών στοιχείων ιδιωτών.

(31) Τέλος, τόσο η Ελλάδα όσο και ο δικαιούχος υποστηρίζουν ότι, ακόμη και αν η πώληση του 2003 συνιστά ενίσχυση υπέρ της Ελληνικός Χρυσός, η τελευταία θα ήταν επιλέξιμη για ενίσχυση σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του 1998 σχετικά με τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα και το πολυτομεακό πλαίσιο του 2002 για τις περιφερειακές ενισχύσεις προς μεγάλα επενδυτικά σχέδια, αμφότερα εφαρμοστέα τη στιγμή της πώλησης, ως εταιρεία εγκατεστημένη σε περιοχή επιλέξιμη κατά το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΣΛΕΕ. Ο δικαιούχος υποστηρίζει επίσης ότι η εταιρεία θα μπορούσε να είναι επιλέξιμη για ενίσχυση δυνάμει του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία, των κατευθυντήριων γραμμών του 2008 σχετικά με τις ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, καθότι η συγκεκριμένη επένδυση αφορούσε έναν κλάδο και μια περιοχή ζωτικής εθνικής σημασίας. Σε ό,τι αφορά την απαλλαγή από υποχρέωση καταβολής φόρου, σύμφωνα με τον δικαιούχο, ο φόρος ισοδυναμούσε με 38 000 ευρώ και, άρα, ήταν χαμηλότερος από το κατώτατο όριο για ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (100 000 ευρώ πληρωτέα σε περίοδο τριών ετών) ([13]) και δεν συνεπάγετο κανένα όφελος υπέρ της Ελληνικός Χρυσός.

III.β. *ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ*

(32) Η Επιτροπή έλαβε επίσης παρατηρήσεις επί της απόφασης κίνησης της διαδικασίας εκ μέρους του Ελληνικού Παρατηρητηρίου Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων (στις παραγράφους 32-34: «ΕΠΜΔ») ([14]). Το ΕΠΜΔ ισχυρίζεται ότι στο ενεργητικό των Μεταλλείων Κασσάνδρας συγκαταλέγεται μεγάλος αριθμός ακινήτων τα οποία αυξάνουν σημαντικά τη συνολική αξία των μεταλλείων αλλά δεν ελήφθησαν υπόψη στην έκθεση Behre Dolbear. Επιπροσθέτως, το ΕΠΜΔ απορρίπτει την επίκληση λόγων ανεργίας για τη μεταβίβαση των Μεταλλείων χωρίς την τήρηση των νόμιμων διαδικασιών, υποστηρίζοντας ότι η σύμβαση πώλησης δεν προέβλεπε καμία υποχρέωση της Ελληνικός Χρυσός να προσλάβει συγκεκριμένο ή ελάχιστο αριθμό εργαζομένων.

(33) Στη συνέχεια, το ΕΠΜΔ απορρίπτει την επίκληση περιβαλλοντικών λόγων για τη μεταβίβαση των Μεταλλείων χωρίς την τήρηση των νόμιμων διαδικασιών υποστηρίζοντας ότι το άρθρο 1 της σύμβασης πώλησης του 2003 απαλλάσσει την Ελληνικός Χρυσός από οιαδήποτε ευθύνη για ζημία στο περιβάλλον η οποία ήθελε προκύψει ή αιτία αυτής ήθελε προκύψει πριν από τη δημοσίευση του νόμου για την κύρωση της σύμβασης πώλησης. Τέλος, το ΕΠΜΔ ισχυρίζεται ότι στο ενεργητικό των Μεταλλείων περιλαμβάνεται απόθεμα χρυσοφόρων μεταλλευμάτων μεγάλης αξίας, ανερχόμενης σε 80 εκατ. ευρώ, το οποίο δεν αναφέρεται στη σύμβαση πώλησης που υπεγράφη με την Ελληνικός Χρυσός.

([13]) Όπως ορίζεται από τον κανονισμό της Επιτροπής (ΕΚ) αριθ. 69/2001 της 12ης Ιανουαρίου 2001 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, ο οποίος ίσχυε τη στιγμή της πώλησης του 2003.

([14]) Βλέπε παράγραφο 3.

(34) Αντικρούοντας τις παρατηρήσεις του ΕΠΜΔ, η Ελλάδα αναδιατυπώνει εκ νέου την άποψη ότι η Ελληνικός Χρυσός δεν έλαβε κρατική ενίσχυση. Ειδικότερα, η Ελλάδα υποστηρίζει ότι το ελληνικό Δημόσιο ουδέποτε υπήρξε ιδιοκτήτης ή πωλητής των Μεταλλείων, αλλά είχε αποκλειστικά ρόλο μεσάζοντος στη συναλλαγή μεταξύ των δύο συμβαλλόμενων ιδιωτικών φορέων. Η Ελλάδα ισχυρίζεται επιπλέον ότι οι ισχυρισμοί του ΕΠΜΔ είναι αόριστοι, ανακριβείς και αντιφατικοί. Τέλος, υποστηρίζει ότι το ΕΠΜΔ επιδιώκει την επιστροφή των Μεταλλείων Κασσάνδρας στο ελληνικό Δημόσιο επειδή απώτερος στόχος του είναι η προστασία του περιβάλλοντος.

(35) Τέλος, η Επιτροπή έλαβε επίσης παρατηρήσεις επί της απόφασης κίνησης της διαδικασίας από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ([15]) των Μεταλλείων Κασσάνδρας οι οποίες αμφισβητούν ότι τα μέτρα συνιστούν παράνομη κρατική ενίσχυση και κάνουν αναφορά στη συνεισφορά των Μεταλλείων στην οικονομία και στην απασχόληση.

IV ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

(36) Βάσει των ανωτέρω πραγματικών περιστατικών και των επιχειρημάτων της Ελλάδας και των λοιπών ενδιαφερομένων, η Επιτροπή αξιολογεί στην επόμενη ενότητα τα υπό εξέταση μέτρα. Καταρχάς, η Επιτροπή αξιολογεί την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης στα υπό εξέταση μέτρα προκειμένου να αποφασίσει εάν υφίσταται ή όχι κρατική ενίσχυση (υποενότητα IV.α). Στη συνέχεια, σε περίπτωση που κάποιο μέτρο πράγματι συνιστά ενίσχυση, η Επιτροπή αξιολογεί το συμβιβάσιμο του μέτρου με την εσωτερική αγορά (υποενότητα IV.β).

IV.α. *ΥΠΑΡΞΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 107 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1 ΤΗΣ ΣΛΕΕ*

(37) Προκειμένου να διαπιστώσει κατά πόσον ένα μέτρο συνιστά ενίσχυση, η Επιτροπή πρέπει να εκτιμήσει εάν το αμφισβητούμενο μέτρο πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Η εν λόγω διάταξη προβλέπει τα ακόλουθα: «Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως».

(38) Ενόψει της ως άνω διάταξης, η Επιτροπή θα αξιολογήσει στη συνέχεια κατά πόσον τα προσβαλλόμενα μέτρα υπέρ της Ελληνικός Χρυσός συνιστούν κρατική ενίσχυση.

ΜΕΤΡΟ 1: ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΙΑΣ ΑΞΙΑΣ

α. ***Πλεονέκτημα***

(39) Όταν το Δημόσιο πωλεί περιουσιακό στοιχείο σε τιμή χαμηλότερη της αγοραίας αξίας, η πράξη αυτή ενέχει πλεονέκτημα υπέρ του αγοραστή (ο οποίος αποκτά το περιουσιακό στοιχείο σε επιδοτούμενη τιμή), γεγονός το οποίο συνιστά ενδεχομένως κρατική ενίσχυση. Αντιθέτως, ένα περιουσιακό στοιχείο πωλείται στην αγοραία αξία του (και άρα αποκλείεται η ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης) όταν η εν λόγω τιμή καθορίζεται από ανεξάρτητο εκτιμητή και αντιστοιχεί στην τιμή πώλησης ή όταν η πώληση πραγματοποιείται μέσω ανταγωνιστικού, ανοιχτού, διαφανούς και άνευ όρων διαγωνισμού, μέσω του οποίου επιλέγεται η μέγιστη προσφορά ([16]).

(40) Στην προκειμένη περίπτωση, τα Μεταλλεία Κασσάνδρας πωλήθηκαν χωρίς να προηγηθεί ανοιχτός διαγωνισμός ή οιοσδήποτε τύπος εκτίμησης. Ωστόσο, προκειμένου να αποφευχθεί η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης, το Δημόσιο οφείλει να ενεργεί ως συνετός ιδιώτης ιδιοκτήτης που αποβλέπει στη μεγιστοποίηση των κερδών του, ήτοι ως «πωλητής της οικονομίας της αγοράς» και να επιδιώκει το βέλτιστο οικονομικό αποτέλεσμα από μια πώληση. Συνεπώς, στην προκείμενη περίπτωση η Επιτροπή αξιολόγησε τη στάση του ελληνικού Δημοσίου ως πωλητή της οικονομίας της αγοράς.

(41) Οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος υποστηρίζουν ότι περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα πρέπει επίσης να θεωρηθούν ως κριτήρια οικονομίας της αγοράς διότι συνδέονται με την εικόνα της εταιρείας και με την ικανοποίηση του προσωπικού. Κατά την άποψή τους, το επιχείρημα αυτό ενισχύεται από το γεγονός ότι η TVX Hellas, μια επιχείρηση της οικονομίας της αγοράς, έλαβε εξίσου υπόψη εργασιακά και περιβαλλοντικά ζητήματα καταβάλλοντας αποζημιώσεις για το προσωπικό της, καθώς και για παλαιές περιβαλλοντικές ευθύνες (ευθύνες για την περίοδο που προηγήθηκε της πώλησης του 2003). Ισχυρίζονται ότι, κατά τον ίδιο τρόπο, ένας πωλητής οικονομίας της αγοράς θα δεχόταν χαμηλότερη τιμή προκειμένου να αντιμετωπίσει περιβαλλοντικά και κοινωνικά προβλήματα.

(42) Η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί το ως άνω επιχείρημα. Τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά προβλήματα είναι, εκ φύσεως, ζητήματα δημόσιας πολιτικής και αποτελούν αρμοδιότητα των δημόσιων αρχών. Ένας πωλητής οικονομίας της αγοράς θα λάμβανε ενδεχομένως υπόψη ζητήματα ανεργίας και περιβάλλοντος, το πολύ σε περιορισμένο βαθμό, προκειμένου να προστατεύσει ή να καλλιεργήσει την επιχειρηματική του φήμη ως κοινωνικώς ή περιβαλλοντικώς υπευθύνου φορέα, όχι όμως σε σημείο που να θίγει σημαντικά τα οικονομικά του συμφέροντα. Σε κάθε περίπτωση, ένας συνετός πωλητής οικονομίας της αγοράς, στο πλαίσιο μιας πώλησης θα εκτιμούσε και θα ποσοτικοποιούσε τις πληρωμές ή δαπάνες που θα συνεπάγοντο τα ζητήματα αυτά, προκειμένου να προσδιορίσει πώς αυτές θα μπορούσαν να επηρεάσουν το αποδεκτό τίμημα. Στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η σύμβαση δεν περιλαμβάνει ανάλογες οικονομικές προδιαγραφές, η δε Ελλάδα δεν απέδειξε ότι κατά τη στιγμή της πώλησης προέβη σε οιαδήποτε εκτίμηση τέτοιου είδους χρηματοοικονομικών δαπανών.

(43) Οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος ισχυρίζονται επίσης ότι τα Μεταλλεία είχαν αρνητική αγοραία αξία και αυτό καταδείχθηκε από το γεγονός ότι η Kinross, ιδιοκτήτρια εταιρεία

([15]) Βλέπε παράγραφο 3.

([16]) Έκθεση σχετικά με την πολιτική του ανταγωνισμού, 1993, σ. 256.

της TVX Hellas και επιχείρηση οικονομίας της αγοράς, απέδωσε αρνητική αξία στα Μεταλλεία όταν κεφαλαιοποίησε σημαντικές απώλειες από τις επενδύσεις της.

(44) Η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί αυτό το επιχείρημα. Πράγματι, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η TVX Hellas διέκοψε τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες στα Μεταλλεία Κασσάνδρας εξαιτίας της ακύρωσης των αδειών των μεταλλείων από το Συμβούλιο Επικρατείας. Ωστόσο, το Στρατώνι διέθετε έγκυρη μεταλλευτική άδεια κατά τη στιγμή της πώλησής του στο ελληνικό Δημόσιο από την TVX Hellas (βλέπε παράγραφο 13 ανωτέρω), ενώ η άδεια της Ολυμπιάδας παρέμενε ακυρωθείσα. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι η απόφαση της TVX Hellas να προβεί στην πώληση των Μεταλλείων Κασσάνδρας συνδεόταν με την αποτυχία της σημαντικής της επένδυσης στην Ολυμπιάδα. Ως εκ τούτου, η στάση της TVX Hellas συνδεόταν με την αξία της επένδυσης στην Ολυμπιάδα και όχι με την αξία του μεταλλείου στο Στρατώνι.

(45) Οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος παραδέχονται ότι η Ελλάδα πώλησε τα στοιχεία ενεργητικού απευθείας στην Ελληνικός Χρυσός χωρίς προκήρυξη ανοιχτού διαγωνισμού ή προηγούμενη εκτίμηση της αξίας τους, λόγω πίεσης χρόνου για τη διασφάλιση των θέσεων εργασίας και την προστασία του περιβάλλοντος. Σε ό,τι αφορά το τελευταίο, υποστηρίζουν ότι η μη πώληση των Μεταλλείων θα επιβάρυνε το ελληνικό Δημόσιο με σημαντικές περιβαλλοντικές δαπάνες, της τάξεως των 15,7 εκατ. ευρώ. Σε ό,τι αφορά την απασχόληση, οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος αποδέχονται ότι η σύμβαση πώλησης δεν προέβλεπε ρήτρα ελάχιστου αριθμού θέσεων εργασίας, υποστηρίζουν όμως ότι δεν είναι εφικτή η ποσοτικοποίηση της υποχρέωσης διατήρησης θέσεων εργασίας και ότι οι μεταλλευτικές δραστηριότητες απαιτούν μεγάλο αριθμό εργαζομένων.

(46) Η Επιτροπή επισημαίνει σε σχέση με τα ανωτέρω ότι πράγματι η αξία των πωληθέντων στοιχείων ενεργητικού δεν εκτιμήθηκε με κανέναν τρόπο πριν από την πώληση και ότι η πώληση δεν πραγματοποιήθηκε με ανοιχτή διαδικασία αλλά με απευθείας επαφές με τον αγοραστή. Σε ό,τι αφορά τις περιβαλλοντικές δαπάνες που υποστηρίζεται ότι θα επιβάρυναν την Ελλάδα, η Επιτροπή επισημαίνει ότι δεν υπάρχει αναφορά σε αυτές ούτε στη σύμβαση ούτε σε οιοδήποτε άλλο έγγραφο εκείνης της περιόδου. Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι καμία πρόσθετη περιβαλλοντική υποχρέωση, πέραν αυτών που προβλέπει η νομοθεσία, δεν επιβλήθηκε στον αγοραστή. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, αν οι περιβαλλοντικές δαπάνες θεωρηθούν παράγοντας που συνεκτιμάται για τον καθορισμό της τιμής μιας πώλησης, ένας ιδιώτης πωλητής θα εκτιμούσε και θα ποσοτικοποιούσε προσεκτικά τις δαπάνες αυτές προτού καθορίσει την τιμή πώλησης. Η Ελλάδα δεν απέδειξε ότι, κατά τη στιγμή της πώλησης, προέβη σε οιαδήποτε τέτοια εκτίμηση και ποσοτικοποίηση ή ότι έλαβε κατ' άλλον τρόπον υπόψη τέτοιου είδους περιβαλλοντικές δαπάνες.

(47) Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι η σύμβαση πώλησης του 2003 όντως δεν περιελάμβανε ρήτρα βάσει της οποίας ο αγοραστής όφειλε να διατηρήσει ή να δημιουργήσει κάποιον ελάχιστο αριθμό θέσεων εργασίας. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί ότι ο αγοραστής επιβαρύνθηκε με την υποχρέωση να διατηρήσει περισσότερες θέσεις εργασίας από ό,τι ήταν αναγκαίο από οικονομικής άποψης, δεδομένου ότι η σύμβαση πώλησης δεν προέβλεπε ουδεμία υποχρέωση διατήρησης συγκεκριμένου αριθμού θέσεων εργασίας. Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι, από την προοπτική του ιδιώτη πωλητή, κανένα επιχείρημα σχετικά με τον αριθμό των θέσεων εργασίας και με την προστασία του περιβάλλοντος δεν μπορεί να εξηγήσει τιμή πώλησης χαμηλότερη της αγοραίας αξίας των μεταλλείων.

(48) Συνεπώς, βάσει των παραγράφων 46-47 ανωτέρω, η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί τα επιχειρήματα της Ελλάδας και του δικαιούχου που εκτίθενται στην παράγραφο 45 ανωτέρω.

(49) Σε ό,τι αφορά το ζήτημα της απασχόλησης και της προστασίας του περιβάλλοντος (βλέπε παράγραφο 45), το Ελληνικό Παρατηρητήριο Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων αμφισβητεί την επίκληση λόγων ανεργίας για τη μεταβίβαση των Μεταλλείων χωρίς την τήρηση των νόμιμων διαδικασιών, υποστηρίζοντας ότι η σύμβαση πώλησης δεν προέβλεπε ουδεμία υποχρέωση της Ελληνικός Χρυσός να προσλάβει συγκεκριμένο ή ελάχιστο αριθμό εργαζομένων. Το Ελληνικό Παρατηρητήριο Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων υποστηρίζει επίσης ότι η Ελληνικός Χρυσός αποκόμισε πλεονέκτημα διότι το άρθρο 1 της σύμβασης πώλησης του 2003 απαλλάσσει την Ελληνικός Χρυσός από οιαδήποτε ευθύνη για ζημία στο περιβάλλον ήθελε προκύψει ή αιτία αυτής ήθελε προκύψει πριν από τη δημοσίευση του νόμου για την κύρωση της σύμβασης πώλησης.

(50) Όσον αφορά το δεύτερο επιχείρημα του Ελληνικού Παρατηρητηρίου Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων ανωτέρω, η Επιτροπή επισημαίνει ότι όντως η σύμβαση πώλησης του 2003 απαλλάσσει την Ελληνικός Χρυσός από οιαδήποτε ευθύνη για ζημία στο περιβάλλον ήθελε προκύψει ή αιτία αυτής ήθελε προκύψει πριν από τη δημοσίευση του νόμου για την κύρωση της σύμβασης πώλησης. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ανωτέρω διάταξη της συμβάσεως δεν παρέχει στην Ελληνικός Χρυσός ανεξάρτητο, ειδικό πλεονέκτημα το οποίο θα ήταν διαφορετικό από την τιμή πώλησης. Στις ιδιωτικές συμβάσεις δεν είναι σπάνιες ρήτρες διά των οποίων επιμερίζονται μεταξύ του πωλητή και του αγοραστή διάφορες προηγούμενες οικονομικές υποχρεώσεις. Εν τέλει, τα συμβαλλόμενα μέρη της πώλησης λαμβάνουν υπόψη τις ρήτρες αυτές κατά τον καθορισμό της τιμής πώλησης. Για τον λόγο αυτόν, το ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί τελικά στην παρούσα υπόθεση είναι εάν η πώληση, λαμβανομένων υπόψη των όρων αυτής, αντανακλούσε την αγοραία αξία των μεταλλείων.

(51) Οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος υποστηρίζουν περαιτέρω ότι η πώληση του 2003 δεν εκχώρησε κάποιο πλεονέκτημα στην Ελληνικός Χρυσός διότι η τιμή που κατέβαλε η Ελληνικός Χρυσός ήταν ίση με τη λογιστική αξία των στοιχείων ενεργητικού στις οικονομικές καταστάσεις της TVX Hellas, της εταιρείας που είχε την κυριότητα των Μεταλλείων Κασσάνδρας προτού αυτά περιέλθουν στο ελληνικό Δημόσιο.

(52) Η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί αυτό το επιχείρημα. Και τούτο διότι κρίνει ότι η λογιστική αξία της TVX Hellas δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη για την εκτίμηση της αξίας των στοιχείων ενεργητικού, καθότι προκύπτει από την απόσβεση της αξίας στα βιβλία της επιχείρησης για φορολογικούς λόγους ([17]), άρα αντιστοιχεί στη λογιστική αξία των στοιχείων ενεργητικού. Κατά πάγια νομολογία ([18]), η λογιστική αξία δεν ταυτίζεται πάντοτε με την αγοραία αξία όταν το ζητούμενο είναι η εκτίμηση των στοιχείων ενεργητικού με σκοπό τον καθορισμό της τιμής τους στο πλαίσιο πώλησης. Επίσης, τα υπό εξέταση στοιχεία ενεργητικού μεταβιβάστηκαν αυτόνομα και άρα η απόσβεση στην οποία είχε προβεί ο προηγούμενος ιδιοκτήτης αφορούσε αποκλειστικά τα δικά του λογιστικά βιβλία και τη φορολόγηση του ιδίου.

(53) Οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος ισχυρίζονται επίσης ότι η τιμή που κατέβαλε η Ελληνικός Χρυσός αιτιολογείται με κριτήρια οικονομίας της αγοράς διότι ήταν ίση με την τιμή που είχε ζητήσει η TVX Hellas, μια ιδιωτική εταιρεία. Εάν μπορούσε, η τελευταία θα είχε ζητήσει υψηλότερη τιμή.

(54) Η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί αυτό το επιχείρημα. Πράγματι, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η τιμή που κατέβαλε η Ελλάδα στην TVX Hellas ήταν αποτέλεσμα συμψηφισμού των αμοιβαίων αξιώσεων των δύο μερών. Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι οι αξιώσεις της TVX Hellas έναντι της Ελλάδας ανέρχονταν σε 293,5 εκατ. ευρώ (βλέπε παράγραφο 15 ανωτέρω). Κατά την έννοια αυτή, σε περίπτωση που οι αξιώσεις των δύο μερών ανέρχονταν σε διαφορετικά ποσά, το τελικό αποτέλεσμα του συμψηφισμού τους θα μπορούσε να είναι διαφορετικό, αν και θα συνδεόταν με την πώληση των ίδιων στοιχείων ενεργητικού. Επομένως, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο προαναφερόμενος συμψηφισμός αξιώσεων δεν ήταν αντιπροσωπευτικός της αξίας των πωληθέντων στοιχείων ενεργητικού.

(55) Συγχρόνως δε, η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι προαναφερόμενες αξιώσεις αποτελούσαν αποζημιώσεις που είχαν ζητήσει τα δύο μέρη. Συγκεκριμένα, η αξίωση της Ελλάδας αφορούσε περιβαλλοντικές ζημίες τις οποίες υποστηρίζει ότι προκάλεσε η TVX Hellas. Η αξίωση της TVX Hellas αφορούσε περιβαλλοντικές δαπάνες και απώλειες από επενδύσεις τις οποίες η εταιρεία υποστηρίζει ότι υπέστη λόγω της ακύρωσης των μεταλλευτικών αδειών της το 2002. Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι η αξία των στοιχείων ενεργητικού δεν είχε εκτιμηθεί κατά οιονδήποτε τρόπο κατά τη χρονική στιγμή του προαναφερόμενου συμψηφισμού. Κατά συνέπεια, η τιμή των 11 εκατ. ευρώ για την πώληση των Μεταλλείων Κασσάνδρας στο ελληνικό Δημόσιο συνδεόταν με τις υποτιθέμενες ευθύνες των δύο μερών και όχι με την αξία των στοιχείων ενεργητικού.

(56) Τέλος, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η απόφαση της TVX Hellas να προβεί στην πώληση των Μεταλλείων Κασσάνδρας συνδεόταν με την αποτυχία της σημαντικής της επένδυσης στην Ολυμπιάδα, ήτοι με την αξία της επένδυσης στην Ολυμπιάδα και όχι με την αξία του Στρατωνίου. Η Ελληνικός Χρυσός δεν είχε πραγματοποιήσει τέτοιες επενδύσεις, και επομένως δεν εθίγη από την αποτυχία της εν λόγω επένδυσης. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι η τιμή των 11 εκατ. ευρώ για την πώληση των Μεταλλείων Κασσάνδρας στο ελληνικό Δημόσιο αντιπροσωπεύει μόνο την εμπορική σχέση μεταξύ της TVX Hellas και του ελληνικού Δημοσίου, καθώς και τη συγκεκριμένη κατάσταση της TVX Hellas κατά τη χρονική στιγμή της πώλησης. Επομένως, δεν μπορούσε να είναι αντιπροσωπευτική μιας χωριστής εμπορικής συμφωνίας, όπως αυτής μεταξύ του ελληνικού Δημοσίου και της Ελληνικός Χρυσός.

(57) Βάσει των ανωτέρω (βλέπε παραγράφους 54-56), η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρξε σύνδεση μεταξύ, αφενός, του συμψηφισμού των αξιώσεων μεταξύ της Ελλάδας και της TVX Hellas και, αφετέρου, της αξίας των στοιχείων ενεργητικού.

(58) Βάσει των ανωτέρω, και προκειμένου να διαπιστώσει κατά πόσο η τιμή πώλησης αντιστοιχούσε στην αγοραία αξία των στοιχείων ενεργητικού, η Επιτροπή διέκρινε τα στοιχεία ενεργητικού σε τρεις κατηγορίες: α) μεταλλεία, β) γη και γ) απόθεμα μεταλλευμάτων. Για τον υπολογισμό της αγοραίας αξίας των στοιχείων ενεργητικού, η Επιτροπή βασίστηκε στην έκθεση Behre Dolbear (βλέπε παράγραφο 19 ανωτέρω). Σε ό,τι αφορά τη γη, η Επιτροπή επαλήθευσε την αξία που αναφέρεται στην έκθεση χρησιμοποιώντας την τιμή που καταβλήθηκε για την εν λόγω γη σε προηγούμενο διαγωνισμό του 1995 (βλέπε παράγραφο 11 ανωτέρω).

(59) Αναφορικά με τη χρήση της έκθεσης Behre Dolbear, η Ελλάδα και ο δικαιούχος υποστηρίζουν ότι η εν λόγω έκθεση δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη διότι στόχος της ήταν να προσελκύσει το ενδιαφέρον των επενδυτών. Η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί αυτό το επιχείρημα διότι η προσέλκυση του ενδιαφέροντος των επενδυτών αποτελεί κύριο και νόμιμο στόχο οιασδήποτε έκθεσης εκτίμησης που δημοσιεύεται εκ μέρους επιχειρήσεων της οικονομίας της αγοράς οι οποίες αναζητούν κεφάλαια στις χρηματαγορές. Είναι απαραίτητο να ελέγχεται η εγκυρότητα οιασδήποτε εκτίμησης, ωστόσο το γεγονός και μόνον ότι οι εκθέσεις εκτίμησης έχουν ως στόχο να προσελκύσουν επενδυτές δεν αρκεί για να θεωρηθεί αναξιόπιστη μια έκθεση εκτίμησης.

(60) Επιπλέον, η Ελλάδα και ο δικαιούχος υποστηρίζουν ότι η έκθεση δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη διότι το χρονικό σημείο αναφοράς της (Ιούνιος 2004) δεν συμπίπτει με εκείνο της πώλησης (Δεκέμβριος 2003).

(61) Η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί το επιχείρημα αυτό. Επισημαίνει ότι η ημερομηνία της έκθεσης Behre Dolbear είναι μεν η 30ή Ιουνίου 2004, ωστόσο το περιεχόμενό της μπορεί να θεωρηθεί ως σύγχρονο της πώλησης του Δεκεμβρίου 2003 διότι προκύπτει από τη διαχρονική εξέλιξη των τιμών των μετάλλων κατά την περίοδο 1993-2003.

([17]) Απόσβεση βάσει των ποσοστών που ορίζονται από τις φορολογικές αρχές.

([18]) Βλέπε υπόθεση T-415/05, Ελληνική Δημοκρατία κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκέψεις 307-308.

(62) Το ελληνικό Δημόσιο και η Ελληνικός Χρυσός υποστηρίζουν ότι η έκθεση δεν αναφέρεται στα πωληθέντα στοιχεία ενεργητικού αλλά στην αξία της Ελληνικός Χρυσός ως ενεργούς επιχείρησης και, άρα, δεν είναι ενδεικτική της αξίας των στοιχείων ενεργητικού που πωλήθηκαν από το ελληνικό Δημόσιο τον Δεκέμβριο του 2003. Η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί αυτό το επιχείρημα διότι η έκθεση παρουσιάζει αναλυτική εκτίμηση της αξίας των πωληθέντων στοιχείων ενεργητικού σε μεμονωμένη βάση προκειμένου να υπολογιστεί η συνολική αξία της εταιρείας.

α.α. **Υπολογισμός της αξίας των μεταλλείων**

α.α.1. *Επιχειρηματολογία σχετικά με την αξία των μεταλλείων*

(63) Οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος ισχυρίζονται ότι τη στιγμή της πώλησης, η αγοραία αξία των Μεταλλείων Κασσάνδρας ήταν μειωμένη έως και αρνητική, εξαιτίας της μακράς παύσης των δραστηριοτήτων και της ακύρωσης των μεταλλευτικών αδειών. Υποστηρίζουν επίσης ότι η τιμή που καταβλήθηκε στην πώληση του 2003 αντιπροσώπευε την αξία του μεταλλείου στο Στρατώνι, καθότι ήταν το μόνο μεταλλείο που τελούσε εν λειτουργία. Ειδικότερα, η Ελλάδα αποδέχεται ότι τη στιγμή της πώλησης, το Στρατώνι διέθετε έγκυρες μεταλλευτικές άδειες και άρα τελούσε εν λειτουργία και πληρούσε τη ρήτρα «οιονεί παραγωγικής εγκατάστασης» που εμπεριείχε η έκθεση Behre Dolbear.

(64) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι ακυρωτικές αποφάσεις του 2002 επηρέασαν μόνο την αξία του μεταλλείου στην Ολυμπιάδα, διότι, πράγματι, τη στιγμή της πώλησης το Στρατώνι διέθετε έγκυρες μεταλλευτικές άδειες και άρα είχε κάποια αξία. Συγχρόνως δε, η TVX Hellas διέκοψε τις δραστηριότητες εξαιτίας της αποτυχίας των επενδύσεων που είχε υλοποιήσει στον τομέα της εξόρυξης χρυσού όταν ακυρώθηκαν οι άδειες στην Ολυμπιάδα. Ως εκ τούτου, η στάση της συνδεόταν μόνο με την αξία της επένδυσης στην Ολυμπιάδα και όχι με την αξία του μεταλλείου στο Στρατώνι.

(65) Σε ό,τι αφορά τις Σκουριές, οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος ισχυρίζονται ότι ουδέποτε είχαν πραγματοποιηθεί μεταλλευτικές δραστηριότητες ή επενδύσεις εκεί, αλλά μόνο μεταλλευτική έρευνα, την οποία διενήργησε η TVX Hellas πριν από την πώληση του 2003, και ότι απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις προκειμένου να κατασκευαστούν στο σημείο εκείνο μεταλλευτικές εγκαταστάσεις.

(66) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι πράγματι το εν λόγω μεταλλείο δεν διέθετε μεταλλευτικές άδειες ή ολοκληρωμένη μεταλλευτική υποδομή. Ωστόσο, οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος δεν υπέβαλαν κάποια πληροφορία ή ισχυρό επιχείρημα που να καταδεικνύει ότι το μεταλλείο στις Σκουριές δεν διέθετε τις απαραίτητες διοικητικές άδειες ή ότι δεν ήταν οικονομικώς σκόπιμη η λειτουργία του. Επιπλέον, σύμφωνα με την έκθεση Behre Dolbear, οι κεφαλαιουχικές δαπάνες για την ανάπτυξη και κατασκευή μεταλλείου στις Σκουριές το 2004 ανέρχονταν σε 268 εκατ. δολάρια ΗΠΑ, ήτοι 220 εκατ. ευρώ. Στην έκθεσή της, η Behre Dolbear εκφράζει την πεποίθησή της ότι οι δαπάνες αυτές είναι «εύλογες». Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν υπήρχαν διοικητικά ή οικονομικά κωλύματα για την εκχώρηση των μεταλλευτικών αδειών ή για την κατασκευή μεταλλευτικών υποδομών και την εκτέλεση μεταλλευτικών δραστηριοτήτων στις Σκουριές.

(67) Βάσει των ανωτέρω (παράγραφοι 60-64), η Επιτροπή θεωρεί ότι, τη στιγμή της πώλησης, η αγοραία αξία της Ολυμπιάδας τέθηκε όντως σε κίνδυνο λόγω των ακυρωτικών αποφάσεων του 2002, όμως δεν συνέβη το ίδιο με την αγοραία αξία του Στρατωνίου και των Σκουριών. Κατά συνέπεια, κατά τη στιγμή της πώλησης του 2003, ήταν δυνατό να εκτιμηθεί μια αγοραία αξία για τα Μεταλλεία Κασσάνδρας.

α.α.2. *Υπολογισμός της αξίας των μεταλλείων*

(68) Προκειμένου να προβεί στον υπολογισμό της αξίας των Μεταλλείων Κασσάνδρας, η Επιτροπή εξέτασε καθένα από τα τρία επιμέρους μεταλλεία που τα συναποτελούν (Στρατώνι, Ολυμπιάδα και Σκουριές) ως προς τα εξής δύο ζητήματα: α) την αξία του μεταλλείου, η οποία πρέπει να βασίζεται στους οικονομικούς παράγοντες που ίσχυαν τη στιγμή της πώλησης, και β) την ικανότητα λειτουργίας του μεταλλείου, προκειμένου να επιτευχθεί η εν λόγω αξία. Βάσει των δύο αυτών ζητημάτων, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Στρατώνι και οι Σκουριές είχαν ορισμένη αξία που ήταν δυνατόν να επιτευχθεί, ενώ η αξία της Ολυμπιάδος δύσκολα μπορούσε να καθοριστεί τη στιγμή της πώλησης του 2003.

(69) Για την εκτίμηση της αξίας των μεταλλείων, η Επιτροπή χρησιμοποίησε την έκθεση Behre Dolbear. Η συγκεκριμένη έκθεση εφαρμόζει τρεις μεθόδους για τον υπολογισμό της εύλογης αγοραίας αξίας των Μεταλλείων Κασσάνδρας: α) την εκτίμηση βάσει της Προσέγγισης Εισοδήματος ([19]), β) την εκτίμηση βάσει των Συναφών Συναλλαγών (συγκρίσιμων πωλήσεων), και γ) την προσέγγιση της Κεφαλαιοποίησης της Αγοράς ([20]). Οι αξίες που προκύπτουν από τις τρεις μεθόδους αντιστοίχως είναι: α) 130,3-402,5 εκατ. δολάρια ΗΠΑ ή 107,2-331,1 εκατ. ευρώ, β) 504,7 εκατ. δολάρια ΗΠΑ ή 415,2 εκατ. ευρώ, και γ) 614,9 εκατ. δολάρια ΗΠΑ ή 505,9 εκατ. ευρώ. Το εύρος που παρατηρείται στην εκτίμηση μέσω της Προσέγγισης Εισοδήματος οφείλεται στα διαφορετικά σενάρια τιμολόγησης που λαμβάνονται υπόψη (βλέπε παράγραφο 72 κατωτέρω). Από τις τρεις αυτές μεθόδους, η Επιτροπή εφάρμοσε την Προσέγγιση Εισοδήματος. Οι λόγοι για την επιλογή αυτή αναλύονται στον πίνακα κατωτέρω.

([19]) Οι χρονικές περίοδοι που εξετάσθηκαν κατά την ανάλυση των ταμειακών ροών για την εκτίμηση βάσει της Προσέγγισης Εισοδήματος για τα τρία μεταλλεία είναι: α) 2004-2035 για την Ολυμπιάδα, β) 2004-2015 για το Στρατώνι, και γ) 2004-2034 για τις Σκουριές.

([20]) Η εκτίμηση μέσω της Προσέγγισης Εισοδήματος καθορίζει την εύλογη αγοραία αξία αφαιρώντας τα σωρευτικά οφέλη που γεννώνται από ένα περιουσιακό στοιχείο το οποίο με την πάροδο του χρόνου μετατρέπει τα οφέλη σε παρούσα αξία. Η μέθοδος των Συναφών Συναλλαγών καθορίζει την εύλογη αγοραία αξία βάσει των τρεχουσών συναλλακτικών αξιών για περιουσιακά στοιχεία χρυσού όταν είναι εφικτός ο καθορισμός της εύλογης αγοραίας αξίας. Τέλος, η προσέγγιση της Κεφαλαιοποίησης της Αγοράς βασίζεται στην παρούσα αξία που αποδίδεται από κρατικά χρηματιστήρια σε εταιρείες χρυσού βάσει των αποδεδειγμένων και πιθανών αποθεμάτων των εν λόγω εταιρειών.

Πίνακας

Λόγοι για τη χρήση της Προσέγγισης Εισοδήματος

Προσέγγιση Εισοδήματος	Συναφείς Συναλλαγές	Κεφαλαιοποίηση Αγοράς
Η Προσέγγιση Εισοδήματος παρέχει αναλυτικά τις αξίες για κάθε μία εκ των τριών μεταλλευτικών εγκαταστάσεων και βάσει των τιμών των μετάλλων που ίσχυαν τη στιγμή της πώλησης των Μεταλλείων. Κατά τον υπολογισμό της αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου σε μια συναλλαγή, μπορούν να ληφθούν υπόψη μόνον οι παράγοντες που ισχύουν τη στιγμή της συναλλαγής.	Η βάση της εκτίμησης με τη μέθοδο Συναφών Συναλλαγών είναι αμφισβητήσιμη διότι δύο διαφορετικά μεταλλεία δεν μπορούν να είναι ίδια. Σύμφωνα με την Behre Dolbear, η μέθοδος των Συναφών Συναλλαγών είναι αμφιλεγόμενη διότι κάθε κοίτασμα μεταλλευμάτων, ακόμη και του ίδιου αγαθού, διαφέρει σε κάποιον βαθμό από άλλα κοιτάσματα σε ό,τι αφορά ζητήματα ορυκτολογίας, τις συνθήκες εξόρυξης, ζητήματα μεταλλουργίας, περιβαλλοντικές πτυχές, κοινωνικά ζητήματα που ανακύπτουν, την ποιότητα των μεταλλευμάτων κ.λπ.	Η έκθεση Behre Dolbear περιέχει επίσης ένα σχόλιο σχετικά με τη μέθοδο της Κεφαλαιοποίησης της Αγοράς, από την American Appraisal Associates. Σύμφωνα με το εν λόγω σχόλιο, η μέθοδος αυτή συνιστάται ως δευτερεύουσα μέθοδος εκτίμησης ή ως εμπειρική μέθοδος, κατάλληλη για τον έλεγχο εκτιμήσεων που έγιναν με βασικές μεθόδους.
Η Behre Dolbear φαίνεται ότι θεωρεί πιο αξιόπιστη την αξία που προκύπτει από την Προσέγγιση Εισοδήματος, καθώς υποστηρίζει ότι «Διαχρονικά, η Behre Dolbear δίδει ιδιαίτερη έμφαση στην αξία που προκύπτει βάσει της Προσέγγισης Εισοδήματος» (σύνοψη των αξιών στη σ. 43 της έκθεσης Behre Dolbear).		Η Προσέγγιση Εισοδήματος αποτελεί βασική μέθοδο εκτίμησης. Συνεπώς, η Προσέγγιση Εισοδήματος είναι η πιο αξιόπιστη μέθοδος και, επιπλέον, στην προκείμενη περίπτωση, η μέθοδος της Κεφαλαιοποίησης της Αγοράς επαληθεύει μόνο την αξία που προκύπτει από κεφαλαιοποιήσεις της αγοράς κατά το πρώτο εξάμηνο του 2004, οι οποίες δεν γίνονται δεκτές επειδή οι εν λόγω πληροφορίες είναι μεταγενέστερες της πώλησης. Συνεπώς, η μέθοδος της Κεφαλαιοποίησης της Αγοράς δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ούτε καν ως δευτερεύουσα μέθοδος εκτίμησης.

(70) Η Ελλάδα παραδέχεται ότι, σε περίπτωση χρήσης της έκθεσης Behre Dolbear, μόνον η Προσέγγιση Εισοδήματος μπορεί να γίνει δεκτή, καθότι πρόκειται για διεθνώς εφαρμοζόμενη βασική μέθοδο εκτίμησης, και μόνο για την ημερομηνία έγκρισής της (30 Ιουνίου 2004), καθώς και υπό την προϋπόθεση εκχώρησης των μεταλλευτικών αδειών και υλοποίησης σοβαρών επενδύσεων.

(71) Βάσει της Προσέγγισης Εισοδήματος, η Επιτροπή εκτιμά την αξία των μεταλλείων τη στιγμή της πώλησης του 2003, ως εξής (βλέπε παραγράφους 72-79 κατωτέρω):

(72) Η Προσέγγιση Εισοδήματος εκτιμά την εύλογη αγοραία αξία των Μεταλλείων Κασσάνδρας σε επίπεδο οιονεί παραγωγής ([21]), όπως προκύπτει από τις δραστηριότητες των μεταλλείων με σαφώς καθορισμένα έξοδα και αποδεδειγμένα και πιθανά αποθέματα ([22]). Η έκθεση εφαρμόζει τρία διαφορετικά σενάρια καθορισμού της αξίας βάσει των τιμών που ίσχυαν κατά τις περιόδους: α) μέσος όρος 1993-2003, β) πρώτο εξάμηνο του 2004 μόνο, και γ) μέσος όρος 1993-2003 συν το πρώτο εξάμηνο του 2004 (διά του 2). Η Επιτροπή θεωρεί ότι μπορεί να ληφθεί υπόψη μόνο το σενάριο του μέσου όρου 1993-2003, σε αντίθεση με τα άλλα δύο, διότι αυτό βασίζεται σε τιμές και κόστη που ίσχυαν τη στιγμή της πώλησης η οποία πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2003. Επιπροσθέτως, οι ιστορικές τιμές της περιόδου 1993-2003, τις οποίες χρησιμοποίησε η Behre Dolbear, δεν καταδεικνύουν καμία ιδιαίτερη τάση καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 1993-2003, ήτοι οι τιμές παρουσιάζουν διακυμάνσεις μεταξύ των διαφόρων ετών και, συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο μέσος όρος της περιόδου 1993-2003 ενσωματώνει καλύτερα τις ιστορικές εξελίξεις στην αγορά μετάλλων. Επιπλέον, οι τιμές του πρώτου εξαμήνου του 2004 δεν είναι αντιπροσωπευτικές της αξίας των μεταλλείων διότι αφορούν μόνον μια στιγμιαία εικόνα και, άρα, δεν λαμβάνουν υπόψη τη διακύμανση των τιμών. Ο συνυπολογισμός της διακύμανσης αυτής είναι ιδιαίτερης σημασίας προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις ενδεχόμενων ασυνήθων αλλαγών ή τυχαίων γεγονότων και να σχηματιστεί μια αξιόπιστη εικόνα της αξίας των μεταλλείων.

(73) Η Ελλάδα και ο δικαιούχος υποστηρίζουν ότι η Behre Dolbear εκτιμά την καθαρή τρέχουσα αξία των οιονεί παραγωγικών Μεταλλείων Κασσάνδρας σε −2,59 εκατ. δολάρια ΗΠΑ (σελίδα 37, πίνακας 5.3 της έκθεσης) και, άρα, η τιμή που καταβλήθηκε στην πραγματικότητα (11 εκατ. ευρώ) ήταν υψηλότερη από την αγοραία αξία των Μεταλλείων.

(74) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, σε μεμονωμένη βάση, οι καθαρές παρούσες αξίες (σε επίπεδο οιονεί παραγωγής) που προκύπτουν βάσει της Προσέγγισης Εισοδήματος για τις τρεις μεταλλευτικές εγκαταστάσεις είναι: α) για την Ολυμπιάδα −28,79 εκατ. δολάρια ΗΠΑ, ήτοι -23,7 εκατ. ευρώ, β) για το Στρατώνι, 10,48 εκατ. δολάρια ΗΠΑ, ήτοι 8,6 εκατ. ευρώ, και γ) για τις Σκουριές, 15,72 εκατ. δολάρια ΗΠΑ, ήτοι 12,9 εκατ. ευρώ. Από τις ως άνω τρεις αξίες πράγματι προκύπτει αθροιστικά το αρνητικό ποσό των 2,59 εκατ. ευρώ.

(75) Ωστόσο, η Επιτροπή δεν αποδέχεται το ως άνω επιχείρημα της Ελλάδας και του δικαιούχου. Από τις ως άνω αξίες, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι πράγματι η καθαρή παρούσα αξία της Ολυμπιάδας (σε επίπεδο οιονεί παραγωγής) τη στιγμή της πώλησης ήταν αρνητική. Ωστόσο, θεωρεί ότι η αρνητική

([21]) Εν λειτουργία, υπό κατασκευή ή σε τελικό στάδιο μελέτης σκοπιμότητας.

([22]) Τα αποθέματα μεταλλευμάτων αποτελούν πόρους των οποίων η εξόρυξη θεωρείται οικονομικά σκόπιμη. Τα αποθέματα μπορούν να είναι είτε πιθανά είτε αποδεδειγμένα.

καθαρή παρούσα αξία της Ολυμπιάδας σημαίνει ότι τη στιγμή της πώλησης τα αναμενόμενα κέρδη από τη λειτουργία του μεταλλείου στο επίπεδο των τιμών που ίσχυαν κατά τα προηγούμενα 11 έτη θα ήταν αρνητικά. Με βάση το επίπεδο της τιμής του χρυσού, οιοσδήποτε ιδιοκτήτης της Ολυμπιάδας θα είχε επιλέξει να μην θέσει σε λειτουργία το μεταλλείο και θα επεδίωκε να αποφύγει τις απώλειες, στο μέτρο του δυνατού. Όπως προκύπτει, εάν δεν έθετε σε λειτουργία το μεταλλείο, ο αγοραστής θα περιόριζε τις απώλειες σε 5,5 εκατ. ευρώ, έξοδα τα οποία όφειλε βάσει σύμβασης να αναλάβει για περιβαλλοντικούς λόγους και για σκοπούς συντήρησης. Ωστόσο, μόνον από τα παραπάνω δεν μπορεί κανείς να συναγάγει το συμπέρασμα ότι η αξία του μεταλλείου της Ολυμπιάδας πρέπει να εκτιμηθεί σε -5,5 εκατ. ευρώ. Και αυτό διότι η κυριότητα ενός μεταλλείου συνοδεύεται καταρχήν από μια αξία προαίρεσης: ο ιδιοκτήτης μπορεί να θέσει σε λειτουργία το μεταλλείο όταν οι συνθήκες είναι ευνοϊκές (οι τιμές του χρυσού είναι αρκετά υψηλές) και να επιλέξει να μην το θέσει σε λειτουργία όταν οι συνθήκες είναι δυσμενείς (οι τιμές του χρυσού δεν είναι αρκετά υψηλές). Στο πλαίσιο αυτό, η Ελληνικός Χρυσός μπορεί να επέλεξε να εξαγοράσει το μεταλλείο ως μέρος του πακέτου των Μεταλλείων Κασσάνδρας ή έχοντας κατά νου ότι μελλοντικά θα ήταν σε θέση να υλοποιήσει τις απαραίτητες επενδύσεις στο μεταλλείο Ολυμπιάδας ώστε να επανεκκινήσει την κερδοφόρο εκμετάλλευσή του όταν οι τιμές του χρυσού θα άγγιζαν επίπεδα (σημαντικά) υψηλότερα από εκείνα της προηγούμενης περιόδου 1993-2003.

(76) Η αξιόπιστη εκτίμηση όμως της εν λόγω αξίας προαίρεσης είναι αρκετά σύνθετη. Ακόμα πιο σημαντικό είναι δε το γεγονός ότι η αξία αυτή θα πρέπει να προσαρμοστεί στο (ίσως μεγάλο) ενδεχόμενο ότι, ακόμη και εάν οι τιμές του χρυσού ήταν αρκετά υψηλές ώστε να επιτρέπουν την κερδοφόρο λειτουργία, δεν θα εκχωρούνταν άδεια για το εν λόγω μεταλλείο. Όπως υποδεικνύεται ανωτέρω (βλέπε παράγραφο 12), οι μεταλλευτικές άδειες και οι άδειες επεξεργασίας χρυσού του μεταλλείου Ολυμπιάδας είχαν ακυρωθεί για περιβαλλοντικούς λόγους που χαρακτηρίστηκαν σοβαροί. Ως εκ τούτου, εύλογα θα θεωρούσε κανείς ότι η αξία προαίρεσης του μεταλλείου Ολυμπιάδος μπορεί συντηρητικά να εκτιμηθεί ως μηδενική. Αντιστοίχως, η καθαρή αξία του μεταλλείου Ολυμπιάδος θα εκτιμάτο σε -5,5 εκατ. ευρώ.

(77) Αντιθέτως, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι επιμέρους αξίες που αποδίδονται στο Στρατώνι και στις Σκουριές ανέρχονται στο ποσό των 21,5 εκατ. ευρώ, ως το άθροισμα των αξιών των δύο μεταλλείων σύμφωνα με την έκθεση της Behre Dolbear (8,6 εκατ. ευρώ συν 12,9 εκατ. ευρώ, αντιστοίχως, βλέπε παράγραφο 74 ανωτέρω), διότι:

α) το Στρατώνι διέθετε έγκυρη μεταλλευτική άδεια, ολοκληρωμένη μεταλλευτική υποδομή και θετική αξία που προέκυπτε από τις δραστηριότητές του (θετική καθαρή παρούσα αξία), και άρα ήταν λειτουργικό τη στιγμή της πώλησης·

β) εις ό,τι αφορά τις Σκουριές, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν υπήρχαν διοικητικά ή οικονομικά κωλύματα για την εκχώρηση των μεταλλευτικών αδειών ή την κατασκευή μεταλλευτικών υποδομών και την εκτέλεση μεταλλευτικών δραστηριοτήτων. Παράλληλα, και οι Σκουριές είχαν θετική αξία που προέκυπτε από τις δραστηριότητες του μεταλλείου (θετική καθαρή παρούσα αξία).

(78) Η Ελλάδα και ο δικαιούχος υποστηρίζουν ότι η αξία των Μεταλλείων όπως υπολογίζεται από την Behre Dolbear δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη διότι αφορά τα στοιχεία ενεργητικού μαζί με τις σχετικές μεταλλευτικές άδειες. Ωστόσο, η Ελληνικός Χρυσός αγόρασε μόνο τα στοιχεία ενεργητικού, ενώ οι μεταλλευτικές άδειες θα εκχωρούνταν αργότερα από το ελληνικό Δημόσιο. Η Επιτροπή δεν αποδέχεται το επιχείρημα αυτό διότι, όπως καταδείχθηκε ανωτέρω, το Στρατώνι διέθετε πράγματι έγκυρη μεταλλευτική άδεια τη στιγμή της πώλησης. Σε ό,τι αφορά τις Σκουριές, όπως επίσης καταδείχθηκε ανωτέρω, δεν υπήρχαν διοικητικά κωλύματα για την εκχώρηση της σχετικής μεταλλευτικής άδειας. Επίσης, το κόστος για την υποβολή αίτησης και για την απόκτηση μεταλλευτικής άδειας για τις Σκουριές περιοριζόταν στις αμοιβές των γεωλόγων και λοιπών εμπειρογνωμόνων για την κατάρτιση των μελετών που απαιτούνταν για την έκδοση της άδειας, καθώς και στα τέλη για εγγυητική επιστολή την οποία απαιτούσε το αρμόδιο υπουργείο. Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις των ελληνικών αρχών, οι προαναφερόμενες δαπάνες ανέρχονται, αντιστοίχως, σε 5 000 ευρώ περίπου σε βάση ad hoc, συν 600 000 ευρώ ετησίως, το πολύ. Η Επιτροπή θεωρεί χαμηλά αυτά τα ποσά εν σχέσει προς τις συνολικές κεφαλαιουχικές δαπάνες για την ανάπτυξη και την κατασκευή του μεταλλείου στις Σκουριές, οι οποίες το 2004 ανήλθαν σε 268 εκατ. δολάρια ΗΠΑ, ήτοι σε 220 εκατ. ευρώ (βλέπε παράγραφο 66 ανωτέρω). Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι προαναφερόμενες δαπάνες για την απόκτηση μεταλλευτικής άδειας δεν συνιστούσαν εμπόδιο για μια εταιρεία που επιθυμούσε να επενδύσει στις Σκουριές. Η Επιτροπή επισημαίνει εξάλλου ότι η έκθεση της Behre Dolbear περιλαμβάνει επίσης «διοικητικές» δαπάνες στον υπολογισμό της καθαρής παρούσης αξίας του μεταλλείου και θεωρεί, επομένως, ότι οι προαναφερόμενες δαπάνες (για την υποβολή αίτησης και για την απόκτηση μεταλλευτικής άδειας για τις Σκουριές) έχουν ληφθεί υπόψη στην έκθεση της Behre Dolbear.

(79) Βάσει των ανωτέρω, η αξία των μεταλλείων εκτιμάται σε 16 εκατ. ευρώ και για τα τρία μεταλλεία (21,5 εκατ. ευρώ – 5,5 εκατ. ευρώ).

α.β. **Υπολογισμός της αξίας της γης**

(80) Οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος υποστηρίζουν ότι η γη που αγοράζεται από μεταλλευτική εταιρεία μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για μεταλλευτικές δραστηριότητες και δεν έχει αγοραία αξία διότι η ελληνική νομοθεσία αναγνωρίζει προτεραιότητα στις μεταλλευτικές δραστηριότητες σε ανάλογες περιοχές. Ως εκ τούτου, η μείωση της αξίας των μεταλλευτικών δικαιωμάτων λόγω της μακράς παύσης των δραστηριοτήτων και της ακύρωσης των μεταλλευτικών αδειών επέφερε μείωση και στην αξία της γης.

(81) Επί του ως άνω ζητήματος, η Επιτροπή θεωρεί την υπό εξέταση γη ως στοιχείο του ενεργητικού μιας μεταλλευτικής επιχείρησης και όχι ως «ακίνητη περιουσία», υπό την ευρύτερη έννοια του όρου, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων (ρύπανση, διατάραξη του περιβάλλοντος κ.λπ.) που θα καθιστούσαν αμφίβολη τη δυνατότητα εμπορίας των εν λόγω στοιχείων ενεργητικού χωριστά από τα μεταλλεία.

(82) Ωστόσο, η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι οποιοδήποτε στοιχείο του ενεργητικού μιας επιχείρησης διαθέτει αξία, διότι συνεισφέρει ή μπορεί να συνεισφέρει στις επιχειρηματικές της δραστηριότητες και στην αποκόμιση κερδών. Τα Μεταλλεία Κασσάνδρας ήταν μια επιχείρηση σε λειτουργία τη στιγμή της πώλησης και, άρα, η Επιτροπή θεωρεί ότι η γη μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τις δραστηριότητες των Μεταλλείων και ότι πράγματι είχε κάποια αξία. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί το επιχείρημα της Ελλάδας και της Ελληνικός Χρυσός.

(83) Το Ελληνικό Παρατηρητήριο Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων ισχυρίζεται ότι στο ενεργητικό των Μεταλείων Κασσάνδρας περιλαμβάνεται μεγάλος αριθμός ακινήτων που αυξάνει σημαντικά τη συνολική του αξία και τα οποία, ωστόσο, δεν ελήφθησαν υπόψη στην έκθεση Behre Dolbear.

(84) Πάντως, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η έκθεση Behre Dolbear στην πραγματικότητα λαμβάνει υπόψη τη γη, ξεχωριστά από τα μεταλλεία. Ειδικότερα, η έκθεση Behre Dolbear θεωρεί τη γη ως μη ορυκτό στοιχείο του ενεργητικού των Μεταλλείων Κασσάνδρας και της αποδίδει την αξία των 6 εκατ. ευρώ ([23]), χωριστά από τη μέθοδο Προσέγγισης Εισοδήματος.

(85) Η Behre Dolbear αναφέρει ωστόσο στην έκθεσή της ότι η αξία που αποδίδεται στη γη είναι εκείνη που υποβλήθηκε από την Ελληνικός Χρυσός, και ότι η αξία αυτή δεν έχει εκτιμηθεί από την Behre Dolbear. Συνεπώς, η Επιτροπή πρέπει να επαληθεύσει την εν λόγω αξία.

(86) Για τους σκοπούς της επαλήθευσης, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη την τιμή που καταβλήθηκε για τη γη στον ανοιχτό διαγωνισμό που διενεργήθηκε το 1995 για την πώληση των Μεταλλείων Κασσάνδρας στην TVX Hellas (βλέπε παράγραφο 6 ανωτέρω). Δεν πρόκειται για βασικό αλλά για δευτερεύοντα υπολογισμό με αντικείμενο την εξέταση της εγκυρότητας της αξίας στην έκθεση Behre Dolbear (6 εκατ. ευρώ).

(87) Οι ελληνικές αρχές αποδέχονται ότι θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη η αξία που καθορίστηκε κατά τον ανοιχτό διαγωνισμό του 1995 και ότι η αξία της γης μπορεί να θεωρηθεί ότι παρέμεινε αμετάβλητη. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, στο πλαίσιο της πώλησης των Μεταλλείων Κασσάνδρας στην TVX Hellas το 1995, η τιμή που αποδόθηκε στη γη ανερχόταν σε 1,2 δισεκατ. δραχμές. Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι δεν υπάρχουν έγκυρες αναφορές τιμών ή δείκτες τιμών για τη γη των Μεταλλείων Κασσάνδρας που θεωρείται ως στοιχείο του ενεργητικού μιας μεταλλευτικής επιχείρησης και όχι ως ακίνητη περιουσία υπό την ευρύτερη έννοια του όρου (βλέπε παράγραφο 81 ανωτέρω). Αν υπήρχαν έγκυρες αναφορές τιμών ή δείκτες τιμών αυτού του είδους, θα επέτρεπαν να υπολογιστεί η τρέχουσα αξία αναφοράς. Ελλείψει αυτών, η Επιτροπή θεωρεί ότι η τιμή του 1995 αποτελεί την καλύτερη διαθέσιμη εκτίμηση στην προκειμένη περίπτωση. Επομένως, η Επιτροπή θεωρεί ως σημείο αφετηρίας την εύλογη αγοραία αξία της γης ύψους 1,2 δισεκατ. δραχμών ή 3,5 εκατ. ευρώ (βάσει της συναλλαγματικής ισοτιμίας 340,75 δραχμές/ευρώ με την οποία η Ελλάδα εντάχθηκε στην ευρωζώνη το 2001).

([23]) Βλέπε σ. 42 της έκθεσης Behre Dolbear, «Μη ορυκτά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού».

(88) Επιπλέον, μετά το 1995, η TVX Hellas αγόρασε 70 επιπρόσθετες εκτάσεις (την περίοδο 1997-2000, εκ των οποίων το μεγαλύτερο μέρος την περίοδο 1998-1999). Η Επιτροπή σημειώνει ότι η αξία αγοράς των εν λόγω 70 επιπρόσθετων εκτάσεων ανέρχεται σε 1,1 εκατ. ευρώ, όπως παρουσιάζεται στις οικονομικές καταστάσεις της TVX Hellas. Η Επιτροπή χαρακτηρίζει την εν λόγω αξία απόκτησης ως προσανατολισμένη στην οικονομία της αγοράς διότι καθορίστηκε από την ίδια την αγορά. Με την πρόσθεση των ανωτέρω δύο αξιών (3,5 εκατ. ευρώ συν 1,1 εκατ. ευρώ), η συνολική εύλογη αγοραία αξία της γης ανέρχεται σε 4,6 εκατ. ευρώ.

(89) Το ως άνω ποσό των 4,6 εκατ. ευρώ αντιστοιχεί στην ονομαστική αξία της γης το 2003 βάσει των τιμών του 1995 και της περιόδου 1997-2000. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η αξία αυτή πρέπει να προσαρμοστεί σύμφωνα με τον ελληνικό γενικό δείκτη τιμών βιομηχανικής παραγωγής για τις περιόδους 1995-2003 και 1998-2003. Επιλέγεται ο δείκτης τιμών βιομηχανικής παραγωγής διότι η υπό εξέταση γη αποτελεί στοιχείο του ενεργητικού μιας βιομηχανικής επιχείρησης και, άρα, η προσαρμογή πρέπει να είναι αντιπροσωπευτική των αλλαγών στις τιμές που σημειώθηκαν στον βιομηχανικό κλάδο. Η εν λόγω προσαρμογή των τιμών πώλησης το 1995 και την τριετία 1997-2000 οδηγεί σε τελικό αποτέλεσμα 5,9 εκατ. ευρώ τον Δεκέμβριο του 2003.

(90) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η ως άνω αξία των 5,9 εκατ. ευρώ προσεγγίζει σε μεγάλο βαθμό την αξία των 6 εκατ. ευρώ που αναφέρει η Behre Dolbear στην έκθεση εκτίμησης (βλέπε παράγραφο 84 ανωτέρω). Η Επιτροπή θεωρεί ότι η στενή αυτή αντιστοιχία που χρησιμοποιήθηκε στην έκθεση Behre Dolbear επιβεβαιώνει την ασφαλή εκτίμηση της γης στην οποία προέβη η Ελληνικός Χρυσός ΑΕ και, συνεπώς, δικαιολογεί το γεγονός ότι το ποσό των 6 εκατ. ευρώ θεωρήθηκε αντιπροσωπευτικό της εύλογης αγοραίας αξίας τον Δεκέμβριο του 2003.

α.γ. **Υπολογισμός της αξίας του αποθέματος μεταλλευμάτων**

(91) Στην πώληση του 2003 περιλαμβανόταν επίσης ποσότητα ορυκτών με συμπυκνώματα ([24]) χρυσού. Οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος υποστηρίζουν ότι, το 2003, το ως άνω απόθεμα είχε αρνητική αξία διότι η τιμή του χρυσού ήταν σχετικά χαμηλή και οι συναφείς δαπάνες σχετικά υψηλές.

(92) Ειδικότερα, οι ελληνικές αρχές κοινοποίησαν υπολογισμό του σημείου τιμών στο «κατώφλι κερδοφορίας», σύμφωνα με τον οποίο η εμπορία του ανωτέρω αποθέματος θα απέφερε κέρδη. Αν ληφθεί υπόψη η συγκέντρωση χρυσού στο μετάλλευμα, δηλαδή 0,7 ουγγιές χρυσού ανά τόνο, καθώς και η τιμή του χρυσού στις 12 Δεκεμβρίου 2003, δηλαδή 407 δολάρια ΗΠΑ ανά ουγγιά, η αξία του χρυσού που είναι συγκεντρωμένος στο απόθεμα χρυσού ανερχόταν σε 284,9 δολάρια ΗΠΑ ανά τόνο. Επίσης, οι ελληνικές αρχές κοινοποίησαν τις δαπάνες σχετικά με την εμπορία του ανωτέρω αποθέματος: κόστος επεξεργασίας 245 δολάρια ΗΠΑ ανά ουγγιά και 171,5 δολάρια ΗΠΑ ανά τόνο· έξοδα μεταφοράς 50 δολάρια ΗΠΑ ανά τόνο· ποινές καθαρισμού 270 δολάρια ΗΠΑ ανά τόνο· και χρεώσεις επεξεργασίας 5 δολάρια ΗΠΑ ανά ουγγιά και 4,1 δολάρια ΗΠΑ ανά τόνο. Ο υπολογισμός των ανωτέρω αποτελεσμάτων δίνει αρνητική τιμή πώλησης 210,7 δολαρίων ΗΠΑ ανά τόνο.

([24]) Το συμπύκνωμα είναι το υπόλειμμα πολύτιμου μετάλλου από το οποίο έχει αφαιρεθεί το μεγαλύτερο μέρος των απόβλητων πετρωμάτων. Το υπόλειμμα μετάλλου αποτελεί πρώτη ύλη για την εξαγωγή μετάλλων μέσω τήξης, ήτοι την εξορυκτική μεταλλουργία.

(93) Η Επιτροπή επαλήθευσε πράγματι τον ανωτέρω υπολογισμό. Η Επιτροπή θεωρεί ότι για τους ως άνω λόγους τιμής και κόστους, η τιμή του αποθέματος αυτού τη στιγμή της πώλησης ήταν ζημιογόνος. Ενδεχομένως η εμπορία του αποθέματος των μεταλλευμάτων χρυσού να απέφερε κέρδη, αν υπήρχε ή αναμενόταν αλλαγή στα έξοδα μεταφοράς, όμως επρόκειτο για αβέβαιο στοιχείο. Επίσης, στην έκθεση Behre Dolbear δεν παρουσιάζεται η αξία του αποθέματος των μεταλλευμάτων χρυσού. Συνεπώς, η Επιτροπή κρίνει ότι δεν είναι εφικτός ο υπολογισμός της αξίας του εν λόγω αποθέματος.

(94) Το Ελληνικό Παρατηρητήριο Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων εικάζει ότι το απόθεμα των χρυσοφόρων μεταλλευμάτων είχε σημαντική αξία που ανερχόταν σε 80 εκατ. ευρώ. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η αξία των 80 εκατ. ευρώ δεν τεκμηριώνεται από οιαδήποτε δεδομένα ή αποδεικτικά στοιχεία εκ μέρους του Ελληνικού Παρατηρητηρίου Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων. Βάσει τούτου, καθώς και βάσει του ως άνω υπολογισμού, από τον οποίο προκύπτει ότι δεν είναι εφικτός ο υπολογισμός της αξίας του εν λόγω αποθέματος, η Επιτροπή δεν δέχεται το επιχείρημα του Ελληνικού Παρατηρητηρίου Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων.

(95) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι στα στοιχεία ενεργητικού που πωλήθηκαν τον Δεκέμβριο του 2003 περιλαμβάνονταν επίσης δύο κοιτάσματα μολύβδου και ψευδαργύρου. Στην έκθεση Behre Dolbear περιλαμβάνεται εκτίμηση της αξίας των υφιστάμενων συμπυκνωμάτων μολύβδου και ψευδαργύρου την 30ή Ιουνίου 2004 ([25]). Η εκτίμηση αυτή είναι χωριστή από τον υπολογισμό της καθαρής παρούσας αξίας των ορυχείων και δεν αποτελεί μέρος της εκτίμησης βάσει της Προσέγγισης Εισοδήματος. Η εκτίμηση αυτή παρέχει την καθαρή απόδοση μεταλλουργείου ([26]) για τον ιδιοκτήτη του μεταλλείου: πρώτον, υπολογίζεται η αξία των περιεχόμενων μετάλλων (μόλυβδος, άργυρος και ψευδάργυρος) βάσει των τρεχουσών τιμών και των διαθέσιμων ποσοτήτων· δεύτερον, εφαρμόζεται το «πρόγραμμα πληρωμών μεταλλουργείου» (το κόστος περαιτέρω επεξεργασίας όπως αυτό χρεώνεται από τον αγοραστή των μεταλλευμάτων στον παραγωγό τους), λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων συνθηκών για την έκπτωση του εν λόγω κόστους (ειδικά ποσοστά απόσβεσης, χρεώσεις επεξεργασίας και εξευγενισμού και έξοδα αποστολής)· τέλος, το πρόγραμμα πληρωμών μεταλλουργείου εκπίπτει από την ως άνω αξία των περιεχόμενων μετάλλων ([27]).

(96) Η Επιτροπή σημειώνει ότι η ως άνω μέθοδος αποτελεί την πρότυπη μέθοδο υπολογισμού πληρωμών μετάλλων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή χρησιμοποιεί τη μέθοδο αυτή προκειμένου να υπολογίσει την αγοραία αξία των κοιτασμάτων ορυκτών που η Ελληνικός Χρυσός αγόρασε τον Δεκέμβριο του 2003, βάσει των ποσοτήτων των κοιτασμάτων μεταλλευμάτων και των τιμών μετάλλων τον Δεκέμβριο του 2003 ([28]). Με την εφαρμογή της ως άνω μεθόδου για τις ποσότητες μεταλλευμάτων, τις τιμές μετάλλων του Δεκεμβρίου 2003, καθώς και τους ειδικούς όρους του προγράμματος πληρωμών μεταλλουργείου της Ελληνικός Χρυσός, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι η αγοραία αξία των ορυκτών κοιτασμάτων που αγόρασε η Ελληνικός Χρυσός τον Δεκέμβριο του 2003 ανερχόταν σε 3,7 εκατ. δολάρια ΗΠΑ ή 3 εκατ. ευρώ (βάσει της συναλλαγματικής ισοτιμίας 1,2254 δολάρια ΗΠΑ/ευρώ την ημέρα της πώλησης των μεταλλευμάτων στην Ελληνικός Χρυσός, ήτοι την 12η Δεκεμβρίου 2003).

(97) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι βάσει των στοιχείων που υπέβαλε ο δικαιούχος, τα ορυκτά κοιτάσματα μολύβδου και ψευδαργύρου που αγοράστηκαν τον Δεκέμβριο του 2003, πωλήθηκαν τον Δεκέμβριο του 2004 (1η Δεκεμβρίου 2004 και 31η Δεκεμβρίου 2004) και, άρα, μετά την ημερομηνία σύνταξης της έκθεσης Behre Dolbear. Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ειδικοί όροι της ως άνω μεθόδου (υπολογισμός αξίας κοιτασμάτων τον Ιούνιο του 2004, βλέπε παράγραφο 95 ανωτέρω) ισχύουν και για τον υπολογισμό της αξίας των ορυκτών κοιτασμάτων του Δεκεμβρίου του 2003, καθότι δεν υπήρξε άλλη πώληση μεταλλευμάτων κατά την περίοδο που μεσολάβησε από τον Δεκέμβριο του 2003 έως τον Ιούνιο του 2004 η οποία θα μπορούσε να είχε θέσει νέους όρους.

α.δ. **Συμπέρασμα σχετικά με το πλεονέκτημα**

(98) Από τον ανωτέρω υπολογισμό προκύπτει συνολική αξία για τα ορυχεία της Κασσάνδρας ύψους 25 εκατ. ευρώ, ως συνολική αξία των μεταλλείων (16 εκατ. ευρώ), της γης (6 εκατ. ευρώ) και του αποθέματος μεταλλευμάτων (3 εκατ. ευρώ).

(99) Η συνολική αυτή αξία είναι πολύ χαμηλότερη από την αξία που παρουσιάζεται στην έκθεση Behre Dolbear ως εύλογη αγοραία αξία των στοιχείων ενεργητικού των Μεταλλείων Κασσάνδρας (500 εκατ. δολάρια ΗΠΑ ή 411 εκατ. ευρώ, βλέπε παράγραφο 19 ανωτέρω). Η αξία που παρουσιάζεται στην έκθεση Behre Dolbear αναφέρεται στην απόφαση της Επιτροπής της 10ης Δεκεμβρίου 2008 να κινήσει την επίσημη διαδικασία έρευνας ως ένδειξη ότι η τιμή πώλησης ήταν χαμηλότερη από την αγοραία αξία των Μεταλλείων.

(100) Ο λόγος που δεν γίνεται δεκτή η ως άνω αξία της έκθεσης Behre Dolbear (500 εκατ. δολάρια ΗΠΑ) είναι ότι προκύπτει από δύο μεθόδους εκτίμησης που δεν είναι κατάλληλες στην προκειμένη περίπτωση (βλέπε πίνακα 1 ανωτέρω). Ειδικότερα, προκύπτει από δύο μεθόδους εκτίμησης, συγκεκριμένα, τη μέθοδο «Συναφών Συναλλαγών» και τη μέθοδο «Κεφαλαιοποίησης της Αγοράς», οι οποίες δεν γίνονται δεκτές διότι: α) η βάση της εκτίμησης με τη μέθοδο Συναφών Συναλλαγών είναι αμφισβητήσιμη, δεδομένου ότι δύο

([25]) Βλέπε παράρτημα 11, «Το Στρατώνι συγκεντρώνει ταμειακές ροές».

([26]) Η καθαρή απόδοση μεταλλουργείου είναι το ποσό των χρημάτων που το μεταλλουργείο ή το διυλιστήριο καταβάλλει στη μεταλλευτική επιχείρηση για το μεταλλευτικό προϊόν και βασίζεται συνήθως σε τιμή spot ή τρέχουσα τιμή του μεταλλεύματος, με αφαίρεση των εξόδων που συνδέονται με περαιτέρω επεξεργασία.

([27]) Για ενημερωτικούς σκοπούς, η Επιτροπή σημειώνει ότι το αποτέλεσμα του υπολογισμού αυτού για την 30ή Ιουνίου 2004, όπως παρουσιάζεται στην έκθεση Behre Dolbear, είναι η αξία των 3,5 εκατ. δολαρίων ΗΠΑ, ήτοι 2,9 εκατ. ευρώ (βάσει της συναλλαγματικής ισοτιμίας 1,2155 δολαρίου ΗΠΑ/ευρώ της 30ής Ιουνίου 2004).

([28]) Ποσότητες κοιτασμάτων μεταλλευμάτων (όπως υποβλήθηκαν από τον δικαιούχο): 3 050 τόνοι μολύβδου και 2 350 τόνοι ψευδαργύρου· Τιμές μετάλλου (πηγές: www.kitco.com και www.lme.com): 684 δολάρια ΗΠΑ/τόνο για τον μόλυβδο, 5,6 δολάρια ΗΠΑ/ουγγιά για τον άργυρο και 973 δολάρια ΗΠΑ/τόνο για τον ψευδάργυρο.

διαφορετικά μεταλλεία δεν μπορούν να είναι ίδια: κάθε κοίτασμα μεταλλευμάτων, ακόμη και του ίδιου αγαθού, διαφέρει σε κάποιο βαθμό από άλλα κοιτάσματα· β) η μέθοδος της Κεφαλαιοποίησης της Αγοράς συνιστάται ως δευτερεύουσα μέθοδος εκτίμησης ή ως εμπειρική μέθοδος για την επαλήθευση ορισμένων εκτιμήσεων προερχόμενων από βασικές μεθόδους όπως η Προσέγγιση Εισοδήματος. Στην προκειμένη περίπτωση, η μέθοδος της Κεφαλαιοποίησης της Αγοράς δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ούτε ως δευτερεύουσα μέθοδος εκτίμησης διότι επαληθεύει μόνο την αξία που υπολογίζεται βάσει της Προσέγγισης Εισοδήματος που προκύπτει από κεφαλαιοποιήσεις της αγοράς κατά το πρώτο εξάμηνο του 2004, η οποία δεν μπορεί να γίνει δεκτή διότι οι πληροφορίες αυτές είναι μεταγενέστερες της ημερομηνίας πώλησης, και γ) η Behre Dolbear θεωρεί πιο αξιόπιστη την αξία που προκύπτει από την Προσέγγιση Εισοδήματος.

(101) Επιπλέον, η συνολική αξία στην οποία καταλήγει η Επιτροπή (25 εκατ. ευρώ) είναι πολύ χαμηλότερη από το εύρος τιμών που κοινοποίησε η Προσέγγιση Εισοδήματος (107,2 εκατ. ευρώ-331,1 εκατ. ευρώ, βλέπε παράγραφο 69 παραπάνω). Τούτο οφείλεται στο γεγονός ότι η δεύτερη τιμή αφορά: α) αξίες στοιχείων ενεργητικού που δεν μεταβιβάστηκαν τον Δεκέμβριο του 2003, π.χ. απαιτήσεων, ταμειακών ροών και αποθέματος μεταλλευμάτων (οι αξίες του Ιουνίου 2004 διέφεραν από τις αξίες του Δεκεμβρίου 2003, βλέπε υπολογισμό στις παραγράφους 91-97)· και β) ορυκτούς πόρους που χαρακτηρίζονται ως θεωρητικοί και αβέβαιοι ([29]) στην έκθεση Behre Dolbear (εξορύξιμο υλικό ή δυναμικό έρευνας). Οι τελευταίοι δεν συμπεριλαμβάνονται στις ταμειακές ροές για τον προσδιορισμό της καθαρής παρούσας αξίας σύμφωνα με την Προσέγγιση Εισοδήματος (βλέπε παράγραφο 72 ανωτέρω), η οποία προκύπτει μόνον από αποδεδειγμένα και πιθανά αποθέματα, συμπεριλαμβανομένων όλων των άλλων πόρων. Επιπλέον, το ανωτέρω εύρος τιμών περιλαμβάνει επίσης διαφορετικές αξίες της Ολυμπιάδας βάσει τριών διαφορετικών σεναρίων καθορισμού της αξίας. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν δέχεται τις αξίες αυτές (βλέπε παραγράφους 72-76 ανωτέρω). Τέλος, το ανωτέρω εύρος τιμών επηρεάζεται από τα προαναφερόμενα διαφορετικά σενάρια καθορισμού της αξίας, εκ των οποίων η Επιτροπή δέχεται μόνον ένα (βλέπε παράγραφος 72 ανωτέρω).

(102) Συνεπώς, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η αγοραία αξία των στοιχείων ενεργητικού των Μεταλλείων Κασσάνδρας ανέρχονταν σε 25 εκατ. ευρώ τη στιγμή της πώλησής τους στην Ελληνικός Χρυσός.

(103) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η αξία του πλεονεκτήματος του οποίου επωφελήθηκε η Ελληνικός Χρυσός ανέρχεται σε 14 εκατ. ευρώ, όπως προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ της συνολικής εύλογης αγοραίας αξίας των στοιχείων ενεργητικού των Μεταλλείων Κασσάνδρας (25 εκατ. ευρώ) και της τιμής που καταβλήθηκε κατά την πώληση (11 εκατ. ευρώ).

(104) Βάσει της ως άνω ανάλυσης των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν από την Ελλάδα και τον δικαιούχο, καθώς και βάσει του υπολογισμού της αγοραίας αξίας των πωληθέντων στοιχείων ενεργητικού και της σύγκρισης αυτής με την τιμή που κατέβαλε στην πραγματικότητα η Ελληνικός Χρυσός, η Επιτροπή κρίνει ότι ικανοποιείται το κριτήριο του πλεονεκτήματος.

β. *Κρατικοί πόροι*

(105) Οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος υποστηρίζουν ότι η Ελλάδα ενήργησε ως απλός μεσάζων στην πώληση του 2003 και ότι ουδέποτε είχε στην κυριότητά της τα Μεταλλεία. Υποστηρίζουν επίσης ότι η Ελλάδα δεν έλαβε κανένα χρηματικό ποσό από την πώληση του 2003, καθότι τα 11 εκατ. ευρώ καταβλήθηκαν απευθείας στην TVX Hellas. Τέλος, οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος υποστηρίζουν ότι η συναλλαγή πώλησης του 1995 πραγματοποιήθηκε μεταξύ της TVX Hellas και του προηγούμενου ιδιοκτήτη, μιας ιδιωτικής εταιρείας σε πτωχευτική διαδικασία.

(106) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η Ελλάδα ήταν ενεργό μέρος αμφότερων των συναλλαγών που πραγματοποιήθηκαν μέσω δύο διαφορετικών συμβάσεων. Στη δεύτερη σύμβαση, η Ελλάδα ανέλαβε υποχρεώσεις πωλητή, είχε όμως και δικαιώματα στα έσοδα της πώλησης. Αυτά καταβλήθηκαν απευθείας στην TVX Hellas προκειμένου να καλύψουν συγκεκριμένη υποχρέωση του Ελληνικού Δημοσίου και, άρα, επαληθεύεται ακόμη μια φορά ο ρόλος της Ελλάδας ως πωλητή και όχι ως απλού μεσάζοντος. Σε ό,τι αφορά το επιχείρημα ότι η πώληση του 1995 πραγματοποιήθηκε μεταξύ της TVX Hellas και μιας ιδιωτικής εταιρείας, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν είναι σχετικό προς το κριτήριο των κρατικών πόρων στην προκειμένη περίπτωση, διότι το συγκεκριμένο κριτήριο εξετάζεται μόνο για την πώληση του 2003.

(107) Συνεπώς, η Επιτροπή δεν δέχεται τα επιχειρήματα που προέβαλαν οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος, θεωρεί δε ότι ικανοποιείται το κριτήριο των κρατικών πόρων.

γ. *Επιλεκτικότητα*

(108) Τα Μεταλλεία Κασσάνδρας πωλήθηκαν στην Ελληνικός Χρυσός, και άρα η τελευταία επωφελήθηκε επιλεκτικά της διαφοράς μεταξύ της τιμής πώλησης και της αγοραίας αξίας των πωληθέντων στοιχείων ενεργητικού. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι το μέτρο είναι επιλεκτικό καθότι ευνοεί μόνο τη συγκεκριμένη εταιρεία.

(109) Ούτε η Ελλάδα ούτε ο δικαιούχος προέβαλαν ενστάσεις στο σημείο αυτό.

δ. *Στρέβλωση του ανταγωνισμού και επηρεασμός των συναλλαγών των κρατών μελών*

(110) Ο κλάδος στον οποίο δραστηριοποιείται η Ελληνικός Χρυσός αφορά προϊόντα που διακινούνται ευρέως μεταξύ των κρατών μελών. Ειδικότερα, δραστηριότητες εξόρυξης ψευδαργύρου, χαλκού, μολύβδου, χρυσού, και αργύρου αναπτύσσονται σε έντεκα κράτη μέλη, πέραν της Ελλάδας, και συγκεκριμένα στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ιταλία, στη Φινλανδία, στην Πολωνία, στη Σλοβακία, στη Ρουμανία, στη Βουλγαρία, στην Ισπανία, στην Ιρλανδία, στην Πορτογαλία και στη Σουηδία ([30]). Όσον αφορά τον ψευδάργυρο, τον χαλκό, τον μόλυβδο, τον χρυσό και τον άργυρο, τα προϊόντα αυτά αποτελούν αντικείμενο εμπορίας σε όλα τα κράτη μέλη ([31]). Επίσης, τα εξεταζόμενα μέτρα εξασφάλισαν στην Ελληνικός Χρυσός πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών της (βλέπε παραγράφους 39-103 ανωτέρω). Όταν μια κρατική ενίσχυση ενισχύει τη θέση μιας επιχείρησης έναντι άλλων επιχειρήσεων που ανταγωνίζονται σε επίπεδο εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, οι τελευταίες πρέπει να θεωρηθεί ότι θίγονται από την εν λόγω ενίσχυση. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ικανοποιείται το κριτήριο της στρέβλωσης του ανταγωνισμού και του επηρεασμού των συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών.

([29]) Βλέπε σ. 10, 16 και 20.

([30]) Πηγή: European Association of Mining Industries, http://www.euromines.org.

([31]) Πηγή: European Mineral Statistics 2004-2008, British Geological Survey, http://www.bgs.ac.uk/.

(111) Ούτε η Ελλάδα ούτε ο δικαιούχος προέβαλαν ενστάσεις στο σημείο αυτό.

ε. ***Συμπέρασμα επί της ύπαρξης ενίσχυσης στο μέτρο 1***

(112) Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι η πώληση των Μεταλλείων Κασσάνδρας στην Ελληνικός Χρυσός το 2003 συνιστά κρατική ενίσχυση υπέρ της Ελληνικός Χρυσός κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Το ποσό της ενίσχυσης ανέρχεται σε 14 εκατ. ευρώ και αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ της καταβληθείσας τιμής κατά την πώληση του 2003, ήτοι 11 εκατ. ευρώ, και της αγοραίας αξίας των πωληθέντων στοιχείων ενεργητικού κατά τη χρονική στιγμή της πώλησης, ήτοι 25 εκατ. ευρώ.

ΜΕΤΡΟ 2: ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΩΝ ΑΜΟΙΒΩΝ

α. ***Κρατικοί πόροι***

(113) Σύμφωνα με την Ελλάδα και τον δικαιούχο, η μείωση των δικηγορικών αμοιβών δεν εμπλέκει κρατικούς πόρους διότι οι δικηγόροι είναι ιδιώτες επαγγελματίες και όχι δημόσιοι υπάλληλοι, ο δε φόρος και τα τέλη επί των αμοιβών τους είχαν καταβληθεί δεόντως. Επίσης, σύμφωνα με την Ελλάδα, οι δικηγορικές αμοιβές δεν καταβλήθηκαν από το Δημόσιο. Συγχρόνως, η μείωση των δικηγορικών εξόδων ορίζεται στο άρθρο 5 της σύμβασης πώλησης, όπου αναφέρεται ότι τα νομικά δικαιώματα και τα δικηγορικά έξοδα «μειώνονται κατά 5 % του ελάχιστου επιπέδου αμοιβής, όπως προβλέπουν οι σχετικές νομοθεσίες».

(114) Η Επιτροπή συμφωνεί με την άποψη ότι οι δικηγόροι δεν είναι δημόσιοι υπάλληλοι. Από την άλλη, επισημαίνει ότι οι συμβολαιογράφοι είναι στην πραγματικότητα δημόσιοι λειτουργοί. Ωστόσο, οι συμβολαιογράφοι δεν λαμβάνουν μισθό και το εισόδημά τους προέρχεται αποκλειστικά από τους πελάτες τους και όχι από τον κρατικό προϋπολογισμό.

(115) Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι, στις συμβάσεις πώλησης, τα δικηγορικά έξοδα βαρύνουν τα μέρη. Στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή δέχεται το επιχείρημα των ελληνικών αρχών σύμφωνα με το οποίο το κράτος δεν κατέβαλε τις ανωτέρω αμοιβές αντί του αγοραστή.

(116) Συνεπώς, η Επιτροπή φρονεί ότι η μείωση των δικηγορικών αμοιβών δεν εμπλέκει κρατικούς πόρους και, άρα, δεν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

(117) Σε ό,τι αφορά την απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής φόρου, στόχος των φόρων είναι η χρηματοδότηση του κρατικού προϋπολογισμού. Συνεπώς, η μη είσπραξη αυτών των φόρων στερεί πόρους από το κράτος. Επομένως, η Επιτροπή κρίνει ότι η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής φόρου εμπλέκει κρατικούς πόρους.

β. ***Πλεονέκτημα***

(118) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι δύο φόροι ήταν απαιτητοί στην περίπτωση της πώλησης Μεταλλείων Κασσάνδρας: 1) ένας φόρος για τη μεταβίβαση των μεταλλείων, που ισοδυναμούσε με το 5 %· και 2) ένας φόρος για τη μεταβίβαση της γης, που ισοδυναμούσε με το 7 %-9 %.

(119) Η Ελληνικός Χρυσός υποστηρίζει ότι η επιβολή οιουδήποτε φόρου στην πώληση του 2003 θα ήταν πρόωρη, διότι η σύμβαση πώλησης δεν ήταν οριστική λόγω της ύπαρξης ακυρωτικής ρήτρας. Η Επιτροπή δεν δέχεται το επιχείρημα αυτό, διότι η συγκεκριμένη ακυρωτική ρήτρα προβλέπει μόνο την ακύρωση της πώλησης σε περίπτωση που οι δύο συμβαλλόμενοι δεν τηρούν ορισμένες υποχρεώσεις προκειμένου να διασφαλιστεί η ισχύς της και αποτελεί κοινή ρήτρα για την πλειονότητα των συμβάσεων χωρίς να τις καθιστά μη οριστικές. Επιπροσθέτως, η σύμβαση πράγματι προϋποθέτει την κύρωσή της, ιδίως στο άρθρο 9 αυτής, σύμφωνα με το οποίο ως επικύρωση της σύμβασης ορίζεται η ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου κύρωσής της στην Εφημερίδα της κυβερνήσεως. Τέλος, στη σύμβαση δεν γίνεται λόγος για μη οριστικό χαρακτήρα. Άρα, η Επιτροπή κρίνει ότι η σύμβαση ήταν στην πραγματικότητα οριστική και θα έπρεπε να είχαν επιβληθεί οι αντίστοιχοι φόροι.

(120) Οι ελληνικές αρχές και ο δικαιούχος υποστηρίζουν επίσης ότι η αξία των Μεταλλείων ήταν αρνητική και άρα απαιτείτο κάποιο κίνητρο για τους υποψήφιους αγοραστές. Επί του επιχειρήματος αυτού η Επιτροπή επισημαίνει ότι η αξία των Μεταλλείων τη στιγμή της πώλησης δεν ήταν αρνητική αλλά θετική, ανερχόταν δε σε 16 εκατ. ευρώ (όπως υπολογίζεται στις παραγράφους 68-79 ανωτέρω).

(121) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, σύμφωνα με τον Ελληνικό Μεταλλευτικό Κώδικα, οι μεταβιβάσεις μεταλλείων φορολογούνται με ποσοστό 5 % επί της αξίας τους και ότι αυτό ισχύει για συναλλαγές εξ επαχθούς αιτίας. Οι ελληνικές αρχές υποστηρίζουν ότι οι συναλλαγές εξ επαχθούς αιτίας είναι οι συναλλαγές που προκύπτουν συνεπεία κάποιου ατυχούς συμβάντος, π.χ. θανάτου του ιδιοκτήτη, και συνεπώς ο φόρος 5 % επιβάλλεται μόνο για ανάλογες συναλλαγές και δεν ήταν εφαρμοστέος στην προκειμένη περίπτωση. Η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί αυτό το επιχείρημα διότι, σύμφωνα με την έρευνά της, οι συναλλαγές εξ επαχθούς αιτίας συντρέχουν όταν το πρόσωπο που αγοράζει ένα περιουσιακό στοιχείο δίνει ως αμοιβή κάποιο αντάλλαγμα και, γενικότερα, υπάρχει κάποιο αντίτιμο για την αγορά. Αυτή είναι επίσης η καθιερωμένη και αποδεκτή ερμηνεία του ζητήματος ([32]).

(122) Η αγοραία αξία των μεταλλείων το 2003 ανερχόταν σε 16 εκατ. ευρώ (όπως υπολογίζεται στις παραγράφους 68-79 ανωτέρω). Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο αντίστοιχος φόρος για τα πωληθέντα το 2003 μεταλλεία θα ισοδυναμούσε με 0,8 εκατ. ευρώ.

(123) Επιπλέον, η Ελλάδα αναγνωρίζει ότι επιβάλλεται πράγματι φόρος 7 %-9 % σε όλες τις περιπτώσεις πώλησης γης, ανεξαρτήτως εάν πρόκειται για πώληση στοιχείων ενεργητικού εταιρείας ή περιουσιακών στοιχείων ιδιωτών. Επί του ζητήματος αυτού, η Επιτροπή έλαβε δύο διαφορετικές επιστολές,

([32]) Βλέπε π.χ. «Ερμηνεία και νομολογία Αστικού Κώδικα», Βασίλειος Βαθρακοκοίλης, Δικαστής Αρείου Πάγου, τ. 2, 2003, σ. 636.

μία από το Υπουργείο Οικονομικών και μία από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (αρμόδιο για μεταλλευτικά ζητήματα), οι οποίες είναι αντικρουόμενες. Η Επιτροπή υπέδειξε το αντικρουόμενο περιεχόμενο των επιστολών στις ελληνικές αρχές όμως δεν έλαβε επιστολή οριστικής γνωμοδότησης. Επομένως, η Επιτροπή δέχθηκε τις πληροφορίες που υπέβαλε το Υπουργείο Οικονομικών, ως αρμόδια υπηρεσία για φορολογικά ζητήματα.

(124) Η αγοραία αξία της γης το 2003 ανερχόταν σε 6 εκατ. ευρώ (όπως υπολογίστηκε στις παραγράφους 80-90 ανωτέρω). Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι η πώληση γης του 2003 θα έπρεπε να προβλέπει για τη γη φόρο ύψους 0,54 εκατ. ευρώ ([33]).

(125) Δεδομένου ότι η σύμβαση πώλησης του 2003 προβλέπει μηδενικό φόρο μεταβίβασης, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα ως άνω ποσά (συνολικού ύψους 1,34 εκατ. ευρώ) αποτελούν το πλεονέκτημα του οποίου έτυχε η Ελληνικός Χρυσός.

(126) Η Ελλάδα και ο δικαιούχος ισχυρίζονται ότι η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής φόρου ισοδυναμούσε με 38 000 ευρώ και, άρα, ήταν χαμηλότερη από το κατώτατο όριο για ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ([34]) και δεν παρείχε πλεονέκτημα στον αγοραστή. Η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί το επιχείρημα αυτό, δεδομένου ότι το κατώτατο όριο, που ισοδυναμούσε με 100 000 ευρώ τη στιγμή της πώλησης του 2003, εφαρμόζεται ανεξάρτητα από τη μορφή και τον στόχο της ενίσχυσης. Συνεπώς, δεν μπορεί να γίνει διάκριση μεταξύ των προκειμένων διαφορετικών μέτρων ενίσχυσης, ήτοι των μέτρων 1 και 2, και να ληφθεί υπόψη μόνο μέρος του μέτρου 2, ήτοι η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής φόρου. Επομένως, η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη αμφότερα τα μέτρα ενίσχυσης στην προκειμένη περίπτωση και διαπιστώνοντας ότι τα μέτρα αυτά συνεπάγονται ποσά ενίσχυσης που υπερβαίνουν το κατώτατο περιθώριο των 100 000 ευρώ, θεωρεί ότι η χορηγηθείσα ενίσχυση δεν πληροί τις προϋποθέσεις των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας. Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή εμμένει στο συμπέρασμα της παραγράφου 110 ανωτέρω.

γ. ***Επιλεκτικότητα***

(127) Το κριτήριο της επιλεκτικότητας ικανοποιείται με τον ίδιο τρόπο όπως και στην παράγραφο 108 ανωτέρω.

δ. ***Στρέβλωση του ανταγωνισμού και επηρεασμός των συναλλαγών των κρατών μελών***

(128) Τέλος, το κριτήριο της στρέβλωσης του ανταγωνισμού και του επηρεασμού των συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών ικανοποιείται με τον ίδιο τρόπο όπως και στην παράγραφο 110 ανωτέρω.

ε. ***Συμπέρασμα επί της ύπαρξης ενίσχυσης στο μέτρο 2***

(129) Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής φόρου συνιστά κρατική ενίσχυση ύψους 1,34 εκατ. ευρώ υπέρ της Ελληνικός Χρυσός κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Η Επιτροπή θεωρεί, αντιθέτως, ότι η μείωση των δικηγορικών αμοιβών δεν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

IV.β. *ΣΥΜΒΙΒΆΣΙΜΟ ΤΗΣ ΕΝΊΣΧΥΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΉ ΑΓΟΡΆ*

ΓΕΝΙΚΑ

(130) Στον βαθμό που τα μέτρα συνιστούν ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, πρέπει να εξεταστεί το συμβιβάσιμο των εν λόγω μέτρων βάσει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου αυτού.

(131) Τα άρθρα 107 παράγραφοι 2 και 3 της ΣΛΕΕ προβλέπουν εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα σύμφωνα με τον οποίο η κρατική ενίσχυση είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά, όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1.

(132) Στη συνέχεια, η Επιτροπή αξιολογεί το συμβιβάσιμο των μέτρων βάσει των εν λόγω εξαιρέσεων.

ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 107 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΤΗΣ ΣΛΕΕ

(133) Οι εξαιρέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ δεν εφαρμόζονται στην προκειμένη περίπτωση διότι το παρόν μέτρο δεν έχει κοινωνικό χαρακτήρα, δεν έχει απονεμηθεί σε μεμονωμένους καταναλωτές, δεν έχει σχεδιαστεί για την αποκατάσταση ζημιών που προκλήθηκαν από θεομηνίες ή έκτακτα γεγονότα και δεν έχει χορηγηθεί προς την οικονομία ορισμένων περιοχών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας που είχαν θιγεί από τη διαίρεση της εν λόγω χώρας.

ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 107 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3 ΤΗΣ ΣΛΕΕ

(134) Επί πλέον εξαιρέσεις ορίζονται στο άρθρο 107 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ. Οι εξαιρέσεις που ορίζονται στο άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχεία β), δ) και ε), είναι σαφώς ανεφάρμοστες και δεν τις επικαλέστηκαν οι ελληνικές αρχές. Στη συνέχεια, η Επιτροπή θα αξιολογήσει τον πιθανό συμβιβάσιμο χαρακτήρα των μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ).

(135) Το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) ορίζει ότι δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά «οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως περιοχών στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό καθώς και των ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση». Τα Μεταλλεία Κασσάνδρας βρίσκονται σε ενισχυόμενη περιοχή σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΣΛΕΕ και, άρα, η Ελληνικός Χρυσός θα μπορούσε ενδεχομένως να είναι επιλέξιμη για περιφερειακή ενίσχυση.

(136) Οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα που ίσχυαν τη στιγμή της πώλησης του 2003 («κατευθυντήριες γραμμές του 1998 για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα» ([35])) θέτουν τις προϋποθέσεις έγκρισης ενίσχυσης περιφερειακών επενδύσεων.

([33]) Υπολογισμός με την εφαρμογή του 7 %-9 % του φόρου: EU-$25 000 * 0,07 + EUR 5 990 000 * 0,09 = EUR 1 050 + EUR 539 100 = EUR 540 150.

([34]) Βλέπε υποσημείωση 17 ανωτέρω.

([35]) ΕΕ C 74 της 10.3.1998, σ. 9.

(137) Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του 1988 για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, οι περιφερειακές ενισχύσεις έχουν ως στόχο είτε την πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων (αρχικές επενδύσεις), είτε τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης συνδεόμενων με την πραγματοποίηση κάποιας επένδυσης.

(138) Σε ό,τι αφορά το ενδεχόμενο να θεωρηθεί ως ενίσχυση για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο των περιφερειακών ενισχύσεων, ως δημιουργία θέσεων απασχόλησης νοείται η καθαρή αύξηση του αριθμού των θέσεων εργασίας στην υπό εξέταση επιχείρηση σε σχέση με τον μέσο όρο μιας περιόδου αναφοράς, όλες δε οι θέσεις εργασίας που τυχόν καταργήθηκαν κατά τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου πρέπει να αφαιρεθούν από τον αριθμό των εμφανών θέσεων απασχόλησης που δημιουργήθηκαν κατά το ίδιο χρονικό διάστημα. Επιπλέον, το ποσό ενίσχυσης υπολογίζεται βάσει του μισθολογικού κόστους, και κυρίως δεν πρέπει να υπερβαίνει ορισμένο ποσοστό του μισθολογικού κόστους του προσληφθέντος προσώπου, υπολογισμένου για μία διετία.

(139) Σε σχέση με τις απαιτήσεις αυτές, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, πρώτον, η σύμβαση πώλησης περιείχε μόνο μια ασαφή ρήτρα που παραχωρούσε στην Ελληνικός Χρυσός τη διακριτική ευχέρεια να προσλάβει οιονδήποτε αριθμό εργαζομένων, ανάλογα με τις ανάγκες της· δεύτερον, οι ως άνω προϋποθέσεις δεν πληρούνται. Επομένως, η Επιτροπή είναι της άποψης ότι η δημιουργία θέσεων εργασίας, κατά την έννοια των κατευθυντήριων αρχών, δεν ήταν κατοχυρωμένη.

(140) Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του 1988 για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, η αρχική επένδυση ορίζεται ως επένδυση παγίου κεφαλαίου η οποία αφορά τη δημιουργία νέων εγκαταστάσεων, την επέκταση υφιστάμενων εγκαταστάσεων ή την εκκίνηση δραστηριότητας η οποία συνεπάγεται θεμελιώδη αλλαγή στο προϊόν ή τη μέθοδο παραγωγής μιας υφιστάμενης εγκατάστασης (διαμέσου του εξορθολογισμού, της διαφοροποίησης ή του εκσυγχρονισμού) ([36]).

(141) Η Επιτροπή δέχεται ότι η αγορά στις Σκουριές θεωρείται αρχική επένδυση, βάσει του ανωτέρου ορισμού των κατευθυντήριων γραμμών. Πράγματι, τη στιγμή της πώλησης του 2003, δεν υπήρχε ολοκληρωμένη μεταλλευτική υποδομή στις Σκουριές και, επομένως, είχε ζητηθεί επένδυση παγίου κεφαλαίου σχετικά με την εγκατάσταση της κατασκευής του νέου μεταλλείου (βλέπε παράγραφο 66 ανωτέρω).

(142) Όσον αφορά το Στρατώνι, η Επιτροπή αμφιβάλλει κατά πόσον η πώληση στοιχείων ενεργητικού μπορεί να θεωρηθεί αρχική επένδυση κατά την έννοια των κατευθυντήριων γραμμών ([37]).

(143) Ωστόσο, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του 1988 για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, κάθε επένδυση παγίου κεφαλαίου υπό μορφή εξαγοράς εγκατάστασης που έχει κλείσει ή θα είχε κλείσει χωρίς την εξαγορά αυτή, μπορεί να θεωρηθεί αρχική επένδυση.

(144) Εν προκειμένω, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η Ελλάδα έχει πράγματι αποδείξει ότι τα μεταλλεία είχαν κλείσει ή ότι θα έκλειναν αν δεν εξαγοράζονταν από την Ελληνικός Χρυσός ([38]). Άρα, μια τέτοια επένδυση θα μπορούσε να θεωρηθεί αρχική επένδυση.

(145) Εντούτοις, το γεγονός ότι η πώληση των Μεταλλείων Κασσάνδρας πρέπει να θεωρείται αρχική επένδυση δεν σημαίνει ότι η επένδυση αυτή είναι συμβιβάσιμη σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του 1988 για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα. Πράγματι, όπως προκύπτει από τις παραγράφους 145–151, δεν πληρούνται δύο όροι των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών:

(146) Πρώτον, η πώληση των Μεταλλείων Κασσάνδρας αποτελεί *ad hoc* μέτρο. Επ' αυτού, οι κατευθυντήριες γραμμές του 1988 για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα αναφέρουν ρητά τα εξής: «Παρέκκλιση από την αρχή του μη συμβιβάσιμου των ενισχύσεων, την οποία θεσπίζει το άρθρο [107 παράγραφος 1] της συνθήκης, χορηγείται, στο πλαίσιο των περιφερειακών ενισχύσεων, μόνον εφόσον δύναται να διασφαλισθεί η ισορροπία μεταξύ των στρεβλώσεων που προκαλούν στον ανταγωνισμό και των πλεονεκτημάτων που προσφέρουν για την ανάπτυξη μιας μειονεκτικής περιοχής […]. Οι ad hoc ενισχύσεις που χορηγούνται σε μεμονωμένες επιχειρήσεις, ή οι ενισχύσεις που περιορίζονται σε έναν μόνον τομέα δραστηριότητας, ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εν λόγω αγορά, ενώ η επίδρασή τους στην περιφερειακή ανάπτυξη μπορεί να είναι πολύ περιορισμένη. Οι ενισχύσεις αυτές εγγράφονται, γενικά, στο πλαίσιο μιας βιομηχανικής πολιτικής και αποκλίνουν από το πνεύμα της πολιτικής των περιφερειακών ενισχύσεων καθαυτής. Σε κάθε περίπτωση, η πολιτική των περιφερειακών ενισχύσεων πρέπει να παραμένει ουδέτερη έναντι της κατανομής των παραγωγικών πόρων στους διάφορους τομείς και οικονομικές δραστηριότητες. Η Επιτροπή θεωρεί ότι εφόσον δεν αποδεικνύεται το αντίθετο, οι ενισχύσεις αυτές δεν πληρούν τα κριτήρια που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο» (σημείο 2, δεύτερο εδάφιο των κατευθυντηρίων γραμμών).

(147) Παρότι η Ελλάδα κλήθηκε να αποφανθεί σχετικά με το συμβιβάσιμο των ενισχύσεων, βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΣΛΕΕ και των κατευθυντηρίων γραμμών για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα του 1998, στο πλαίσιο της απόφασης της Επιτροπής για την κίνηση της διαδικασίας της 10ης Δεκεμβρίου 2008, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η Ελλάδα δεν απέδειξε με κανέναν τρόπο ότι η πώληση των Μεταλλείων Κασσάνδρας είχε βασιστεί σε εξισορρόπηση των στρεβλώσεων που προκαλούν στον ανταγωνισμό και των πλεονεκτημάτων που προσφέρουν για την ανάπτυξη μιας μειονεκτικής περιοχής.

([36]) Σημείο 4.4 των κατευθυντήριων γραμμών.

([37]) Πράγματι, το Στρατώνι διέθετε έγκυρη μεταλλευτική άδεια και ολοκληρωμένη μεταλλευτική υποδομή, και άρα ήταν λειτουργικό τη στιγμή της πώλησης (βλέπε παράγραφο 77α). Επομένως, δεν φαίνεται ότι η πώληση του μεταλλείου του Στρατωνίου συνδέεται με τη δημιουργία νέας εγκατάστασης, την επέκταση υφιστάμενης εγκατάστασης ή την εκκίνηση δραστηριότητας που συνεπάγεται θεμελιώδη αλλαγή στο προϊόν ή στη μέθοδο παραγωγής υφιστάμενης εγκατάστασης.

([38]) Η Επιτροπή θεωρεί ότι, σαφώς, το Δημόσιο ως ιδιοκτήτης των μεταλλείων, δεν επρόκειτο να τα εκμεταλλευτεί το ίδιο οικονομικά. Συνεπώς, η αγορά των μεταλλείων από την Ελληνικός Χρυσός θα μπορούσε να θεωρηθεί ως απαραίτητη προϋπόθεση για την αποφυγή της εξαφάνισης των εν λόγω στοιχείων ενεργητικού από την υπό εξέταση ενισχυόμενη περιοχή.

(148) Δεύτερον, οι περιφερειακές ενισχύσεις πρέπει να έχουν χαρακτήρα κινήτρου, ήτοι πρέπει να παρέχουν πραγματικό κίνητρο για την ανάληψη επενδύσεων που, σε διαφορετική περίπτωση, δεν θα είχαν πραγματοποιηθεί σε ενισχυόμενες περιοχές. Με το πνεύμα αυτό, οι κατευθυντήριες γραμμές αναφέρουν ότι «τα καθεστώτα ενίσχυσης πρέπει να προβλέπουν ότι η αίτηση για ενίσχυση πρέπει να υποβάλλεται πριν από την έναρξη της εκτέλεσης των σχεδίων» ([39]). Η προϋπόθεση αυτή ισχύει και στα *ad hoc* μέτρα ενισχύσεων ([40]). Η Ελλάδα δεν κατέδειξε ότι ο δικαιούχος πληροί την ανωτέρω προϋπόθεση και ότι υπέβαλε αίτησης χορήγησης ενίσχυσης πριν από την έναρξη του σχεδίου.

(149) Επίσης, όσον αφορά τον χαρακτήρα κινήτρου της ενίσχυσης, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η Ελλάδα δεν πραγματοποίησε ανοιχτό και άνευ όρων διαγωνισμό για την πώληση των Μεταλλείων Κασσάνδρας. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ένας τέτοιος ανοιχτός και άνευ όρων διαγωνισμός θα επέτρεπε να εξακριβωθεί κατά πόσον υπήρχαν πράγματι πρόθυμοι επενδυτές στην αγορά για τα μεταλλεία. Δεδομένου ότι δεν πραγματοποιήθηκε τέτοιος διαγωνισμός, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Ελλάδα δεν επαλήθευσε το επίπεδο προθυμίας της αγοράς να επενδύσει στα Μεταλλεία Κασσάνδρας και, άρα, δεν επαλήθευσε κατά πόσον ήταν αναγκαία μια ενίσχυση με χαρακτήρα κινήτρου.

(150) Επιπλέον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η αγορά των Μεταλλείων Κασσάνδρας αποτελούσε επένδυση στον μεταλλευτικό τομέα. Ο τελευταίος είναι τομέας έντασης κεφαλαίου, στον οποίο απαιτούνται σημαντικά ποσά επενδύσεων για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και τις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Πράγματι, στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με την έκθεση Behre Dolbear, οι κεφαλαιουχικές δαπάνες για την ανάπτυξη και κατασκευή μεταλλείου στις Σκουριές ανέρχονταν σε 220 εκατ. δολάρια ΗΠΑ (βλέπε παράγραφο 66 ανωτέρω). Η Επιτροπή επισημαίνει ότι το ποσό αυτό είναι σημαντικά υψηλότερο από το υπό εξέταση ποσό της ενίσχυσης, ήτοι 15,34 εκατ. ευρώ (βλέπε συνολικά ποσά στις παραγράφους 111 και 124 ανωτέρω). Ειδικότερα, το ανωτέρω ποσό ενίσχυσης αντιπροσωπεύει μόνο το 7 % της απαιτούμενης επένδυσης σε ένα από τα μεταλλεία. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν έλαβε στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η Ελληνικός Χρυσός δεν μπορούσε να πραγματοποιήσει τις επενδύσεις άνευ ενισχύσεως. Αντιθέτως, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η Ελλάδα και η Ελληνικός Χρυσός συμφώνησαν ότι η τελευταία θα πραγματοποιούσε όντως κεφαλαιουχικές επενδύσεις για την ανάπτυξη των μεταλλείων ([41]). Άρα, η Επιτροπή θεωρεί ότι η εν λόγω ενίσχυση δεν είχε χαρακτήρα κινήτρου και ότι δεν ήταν απαραίτητη για επενδυτές που ήθελαν να αγοράσουν τα Μεταλλεία Κασσάνδρας.

(151) Τέλος, η Ελλάδα δεν απέδειξε κατά κανένα τρόπο τον χαρακτήρα κινήτρου της εν λόγω ενίσχυσης.

(152) Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι η πώληση των Μεταλλείων Κασσάνδρας δεν πληροί τους όρους των κατευθυντήριων γραμμών του 1998 για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα ώστε να χαρακτηριστεί η ενίσχυση συμβιβάσιμη ως ενίσχυση αρχικής επένδυσης.

(153) Θα μπορούσε επίσης να εξεταστεί κατά πόσον η ενίσχυση μπορεί να χαρακτηριστεί συμβιβάσιμη ως λειτουργική ενίσχυση δυνάμει των ίδιων κατευθυντήριων αρχών. Οι κατευθυντήριες γραμμές του 1998 για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα ορίζουν τη λειτουργική ενίσχυση ως ενίσχυση που προορίζεται για τη μείωση των τρεχουσών δαπανών μιας επιχείρησης. Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές, η λειτουργική ενίσχυση χορηγείται κατ' εξαίρεση σε περιοχές επιλέξιμες βάσει της παρέκκλισης που αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΣΛΕΕ.

(154) Ωστόσο, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές, η λειτουργική ενίσχυση αποτελεί ενίσχυση «που προορίζεται για τη μείωση των τρεχουσών δαπανών μιας επιχείρησης» (σημείο 4.15). Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι τρέχουσες δαπάνες δεν είναι κεφαλαιουχικές και συνήθως περιοδικές δαπάνες που είναι απαραίτητες για τη λειτουργία μιας επιχείρησης. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η εν λόγω ενίσχυση δεν χρηματοδότησε τρέχουσες δαπάνες υπό την ανωτέρω έννοια, αλλά επένδυση παγίου κεφαλαίου (αγορά μεταλλείων και γης), καθώς και απαλλαγή από τους απαιτητούς φόρους για την ανωτέρω επένδυση (φόροι μεταβίβασης). Συνεπώς, η εν λόγω ενίσχυση δεν χρηματοδότησε τρέχουσες δαπάνες. Άρα, η Επιτροπή θεωρεί ότι η εν λόγω ενίσχυση δεν πληροί τον ορισμό της λειτουργικής ενίσχυσης κατά την έννοια των κατευθυντηρίων αρχών.

(155) Επίσης, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες αρχές, λειτουργική ενίσχυση μπορεί να χορηγηθεί σε επιλέξιμες περιοχές, υπό τον όρο ότι το ύψος της είναι ανάλογο προς τα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει και εναπόκειται στο κράτος μέλος να παράσχει στοιχεία που αποδεικνύουν την ύπαρξη και τη σημασία των προβλημάτων αυτών. Στην προκειμένη περίπτωση, η Ελλάδα δεν κοινοποίησε μέτρηση ή υπολογισμό οιουδήποτε τύπου όσον αφορά τα προβλήματα της περιοχής και το ύψος της ενίσχυσης ώστε να αποδείξει ότι η ενίσχυση είναι ανάλογη προς τα προβλήματα.

(156) Τέλος, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές, οι λειτουργικές ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται για περιορισμένο χρονικό διάστημα και να μειώνονται προοδευτικά. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η εν λόγω πώληση δεν δεσμευόταν από χρονικό περιορισμό ή προοδευτική μείωση. Πράγματι, τόσο η τιμή πώλησης όσο και η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής φόρου, όπως καθορίζονταν στη σύμβαση πώλησης, προσδιορίζονταν και επικυρώνονταν χωρίς μνεία οιουδήποτε χρονικού περιορισμού ή μείωσης.

([39]) Σημείο 4.2 των κατευθυντήριων γραμμών.

([40]) Βλέπε υπόθεση T-162/06, *Kronoply* κατά Επιτροπής, [2009] Συλλογή σ. II-1, αιτιολογικές σκέψεις 80 και 81. Στην απόφαση αυτή, το Πρωτοδικείο δεν καθορίζει κατά πόσον η συγκεκριμένη ενίσχυση έχει χαρακτήρα κινήτρου αλλά ορίζει σαφώς ότι ο χαρακτήρας κινήτρου αποτελεί προϋπόθεση του συμβατού της περιφερειακής ενίσχυσης και ότι το σημείο 4.2 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα του 1998 «αναφέρεται σε ένα στοιχείο χρονικής φύσεως και παραπέμπει, συνεπώς, σε μια *ratione temporis* εξέταση, η οποία είναι απολύτως κατάλληλη για την εκτίμηση του χαρακτήρα της ενισχύσεως ως κινήτρου». Βλέπε επίσης απόφαση της Επιτροπής, της 14ης Οκτωβρίου 1998, όσον αφορά σχέδιο ενίσχυσης της Αυστρίας υπέρ της LiftgmbH (υπόθεση C(1998) 3212) – αρνητική απόφαση βασιζόμενη σε έλλειψη χαρακτήρα κινήτρου μιας ενίσχυσης άμεσης επένδυσης στην αλλοδαπή από μεγάλη επιχείρηση.

([41]) Όπως ορίζεται στα άρθρα 3 παράγραφοι 2 έως 5 της σύμβασης πώλησης του 2003, η Ελληνικός Χρυσός ήταν υποχρεωμένη να καταρτίσει επενδυτικό σχέδιο εντός 24 μηνών από τη δημοσίευση του νόμου για την κύρωση της σύμβασης πώλησης, να υποβάλει το σχέδιο αυτό για να λάβει τις απαιτούμενες διοικητικές εγκρίσεις και να πραγματοποιήσει το εγκεκριμένο σχέδιο εντός της διοικητικώς καθορισθείσας προθεσμίας.

(157) Επομένως, η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενίσχυση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί συμβιβάσιμη με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές.

(158) Συνεπώς, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι η ενίσχυση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί συμβιβάσιμη με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές του 1998 για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα.

(159) Σε ό,τι αφορά το συμβιβάσιμο της ενίσχυσης βάσει του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία, στον οποίον ορίζονται συγκεκριμένες κατηγορίες ενίσχυσης συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της ΣΛΕΕ ([42]), η Επιτροπή θεωρεί ότι, βάσει των οικονομικών στοιχείων που υποβλήθηκαν από τις ελληνικές αρχές, η Ελληνικός Χρυσός είναι μεγάλη επιχείρηση, όπως καταδεικνύεται στην παράγραφο 12 ανωτέρω. Σύμφωνα με τον γενικό κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία, άρθρο 1 παράγραφος 5, η ad hoc ενίσχυση προς μεγάλες επιχειρήσεις εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής του.

(160) Επίσης, σύμφωνα με τον γενικό κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία, άρθρο 8 παράγραφος 3, σε περίπτωση που κάποια ενίσχυση που καλύπτεται από αυτόν χορηγηθεί σε μεγάλη επιχείρηση, το κράτος μέλος πρέπει να επιβεβαιώσει τη δημιουργία υλικών κινήτρων από την ενίσχυση μέσω εγγράφου όπου θα αναλύεται η βιωσιμότητα του ενισχυόμενου έργου ή δραστηριότητας, με και χωρίς την ενίσχυση. Η Επιτροπή δεν παρέλαβε ανάλογα αποδεικτικά στοιχεία.

(161) Τέλος, σύμφωνα με τον γενικό κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία, η αγορά πάγιων στοιχείων ενεργητικού που συνδέονται άμεσα με μια μονάδα, εφόσον έχει κλείσει ή θα είχε κλείσει αν δεν είχε αγορασθεί, θεωρείται ότι αποτελεί επιλέξιμο κόστος, υπό την προϋπόθεση ότι η συναλλαγή πραγματοποιήθηκε υπό όρους οικονομίας της αγοράς. Οι ελληνικές αρχές παραδέχτηκαν ότι η συναλλαγή πραγματοποιήθηκε χωρίς ανοικτό, άνευ όρων και διαφανή διαγωνισμό ή με ανεξάρτητη εκτίμηση της αγοραίας αξίας των περιουσιακών στοιχείων των Μεταλλείων Κασσάνδρας. Επομένως, η Επιτροπή θεωρεί ότι η εν λόγω πώληση δεν πραγματοποιήθηκε υπό όρους οικονομίας της αγοράς.

(162) Συμπερασματικά, η ενίσχυση που χορηγήθηκε στην Ελληνικός Χρυσός δεν είναι συμβιβάσιμη δυνάμει του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία.

(163) Το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ προβλέπει ότι «οι ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον», δύνανται να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με την εσωτερική αγορά.

(164) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η παρέκκλιση που αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) δεν ισχύει στην προκειμένη περίπτωση και ότι η Ελληνικός Χρυσός δεν είναι επιλέξιμη για ενίσχυση διάσωσης και/ή αναδιάρθρωσης. Πράγματι, σύμφωνα με το σημείο 7 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων του 1999, που ίσχυαν τη στιγμή της πώλησης του 2003 ([43]), «[…] μια νεοσύστατη επιχείρηση δεν είναι επιλέξιμη για ενισχύσεις διάσωσης ή αναδιάρθρωσης, ακόμη και αν η αρχική της χρηματοοικονομική θέση είναι επισφαλής. Αυτό ισχύει, για παράδειγμα, όταν μια νέα επιχείρηση προκύπτει από εκκαθάριση προϋπάρχουσας επιχείρησης ή από ανάληψη μόνο του ενεργητικού της». Η Ελληνικός Χρυσός είναι μια εταιρεία που συστάθηκε τρεις ημέρες πριν από την αγορά των Μεταλλείων Κασσάνδρας. Επιπλέον, προϋπόθεση για τη χορήγηση ενίσχυσης αναδιάρθρωσης είναι η ύπαρξη αξιόπιστου σχεδίου αναδιάρθρωσης. Η Ελλάδα δεν υπέβαλε τέτοιο σχέδιο αναδιάρθρωσης. Συμπερασματικά, η ενίσχυση που χορηγήθηκε στην Ελληνικός Χρυσός δεν είναι συμβιβάσιμη βάσει των κανόνων ενίσχυσης διάσωσης και/ή αναδιάρθρωσης.

(165) Τέλος, σε ό,τι αφορά τις ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, η Ελληνικός Χρυσός ήταν υποχρεωμένη να συμμορφώνεται προς τα ισχύοντα περιβαλλοντικά πρότυπα. Ειδικότερα, ήταν υποχρεωμένη να προβαίνει σε επενδύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και να διεξάγει τις μεταλλευτικές της δραστηριότητες σύμφωνα με την ελληνική και την κοινοτική νομοθεσία για το περιβάλλον. Δεδομένου ότι τα ανωτέρω ήταν υποχρεωτικά διά νόμου, δεν ήταν απαραίτητο να χορηγηθεί ενίσχυση στην Ελληνικός Χρυσός προκειμένου αυτή να συμμορφωθεί προς τη νομοθεσία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΙΒΑΣΙΜΟΥ

(166) Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι τα υπό εξέταση μέτρα ενίσχυσης δεν είναι συμβιβάσιμα με τη ΣΛΕΕ.

(167) Ειδικότερα, η Επιτροπή θεωρεί ότι η διαφορά μεταξύ της αγοραίας αξίας των στοιχείων ενεργητικού των Μεταλλείων Κασσάνδρας και της τιμής στην οποία αυτά πωλήθηκαν στην Ελληνικός Χρυσός συνιστά ασυμβίβαστη ενίσχυση υπέρ της Ελληνικός Χρυσός. Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι το ποσό των φόρων που θα έπρεπε να είχε καταβάλει η Ελληνικός Χρυσός για την αγορά των μεταλλείων και της γης συνιστά ασυμβίβαστη ενίσχυση υπέρ της Ελληνικός Χρυσός.

V **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ**

(168) Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα υπό εξέταση μέτρα συνιστούν κρατική ενίσχυση υπέρ της Ελληνικός Χρυσός κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Ειδικότερα, η Επιτροπή θεωρεί ότι η διαφορά μεταξύ της αγοραίας αξίας των στοιχείων ενεργητικού των Μεταλλείων Κασσάνδρας και της τιμής στην οποία αυτά πωλήθηκαν στην Ελληνικός Χρυσός συνιστά ενίσχυση υπέρ της Ελληνικός Χρυσός. Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι το ποσό των φόρων που όφειλε να είχε καταβάλει η Ελληνικός Χρυσός για την αγορά των μεταλλείων και της γης συνιστά ενίσχυση υπέρ της Ελληνικός Χρυσός.

(169) Επιπροσθέτως, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα υπό εξέταση μέτρα ενίσχυσης δεν συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά. Ειδικότερα, η Επιτροπή θεωρεί ότι η διαφορά μεταξύ της αγοραίας αξίας των στοιχείων ενεργητικού

([42]) ΕΕ L 214 της 9.8.2008, σ. 3.

([43]) ΕΕ C 288 της 9.10.1999, σ. 2.

των Μεταλλείων Κασσάνδρας και της τιμής στην οποία αυτά πωλήθηκαν στην Ελληνικός Χρυσός συνιστά ασυμβίβαστη ενίσχυση υπέρ της Ελληνικός Χρυσός. Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι το ποσό των φόρων που όφειλε να είχε καταβάλει η Ελληνικός Χρυσός για την αγορά των μεταλλείων και της γης συνιστά ασυμβίβαστη ενίσχυση υπέρ της Ελληνικός Χρυσός.

(170) Σύμφωνα με τη συνθήκη ΣΛΕΕ και την πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, η Επιτροπή, όταν βεβαιώνει το ασυμβίβαστο μιας ενίσχυσης με την κοινή αγορά, είναι αρμόδια να αποφασίσει αν το οικείο κράτος μέλος υποχρεούται να καταργήσει ή να τροποποιήσει την ενίσχυση αυτή ([44]). Επίσης, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η υποχρέωση του κράτους να καταργήσει την ενίσχυση την οποία η Επιτροπή έχει θεωρήσει ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά, σκοπό έχει την επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση ([45]). Σε αυτό το πλαίσιο, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται όταν ο δικαιούχος επιστρέφει την παράνομη ενίσχυση και με αυτόν τον τρόπο χάνει το πλεονέκτημα που είχε έναντι των ανταγωνιστών του και αποκαθίσταται η κατάσταση που επικρατούσε πριν τη χορήγηση της ενίσχυσης ([46]).

(171) Σύμφωνα με τη νομολογία αυτή, το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/99 του Συμβουλίου ([47]) ορίζει ότι «σε περίπτωση αρνητικής απόφασης για υπόθεση παράνομων ενισχύσεων, η Επιτροπή αποφασίζει την εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την ανάκτηση της ενίσχυσης από τον δικαιούχο».

(172) Συνεπώς, δεδομένου ότι τα υπό εξέταση μέτρα χαρακτηρίζονται ως παράνομη και ασυμβίβαστη ενίσχυση, τα ποσά της ενίσχυσης πρέπει να ανακτηθούν προκειμένου να αποκατασταθεί η κατάσταση που επικρατούσε στην αγορά πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης. Για την ανάκτηση, ως σημείο εκκίνησης λαμβάνεται η στιγμή κατά την οποία χορηγήθηκε το πλεονέκτημα στον δικαιούχο, ήτοι όταν η ενίσχυση τέθηκε στη διάθεση του δικαιούχου, ο οποίος αναλαμβάνει τους τόκους ανάκτησης έως την πραγματική ανάκτηση της ενίσχυσης.

(173) Το στοιχείο ασυμβίβαστης ενίσχυσης που περιλαμβάνουν τα μέτρα υπολογίζεται ως το άθροισμα: α) της διαφοράς μεταξύ της αγοραίας αξίας των στοιχείων ενεργητικού των Μεταλλείων Κασσάνδρας και της τιμής στην οποία αυτά πωλήθηκαν στην Ελληνικός Χρυσός (14 εκατ. ευρώ) και β) του ποσού των φόρων που η Ελληνικός Χρυσός όφειλε να είχε καταβάλει για την αγορά των στοιχείων ενεργητικού, ήτοι μεταλλεία και γη (1,34 εκατ. ευρώ). Το ως άνω ποσό ανέρχεται σε 15,34 εκατ. ευρώ.

(174) Επί πλέον, σε ό,τι αφορά την ανάκτηση, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η σύμβαση πώλησης του 2003 περιείχε δύο ακυρωτικές διατάξεις στο άρθρο 4. Σύμφωνα με τις εν λόγω διατάξεις, η Ελληνικός Χρυσός δύναται να ακυρώσει την πώληση σε περίπτωση: α) διοικητικής ή νομικής πράξης εκ μέρους των ελληνικών αρχών για την τροποποίηση του καθεστώτος των μεταλλευτικών αδειών, ή β) δικαστικής απόφασης (σε σχέση με το καθεστώς των μεταλλευτικών αδειών) για την παύση των δραστηριοτήτων ή την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η Ελληνικός Χρυσός θα επέστρεφε τα στοιχεία ενεργητικού στο Ελληνικό Δημόσιο και θα ανακτούσε το συνολικό ποσό των 11 εκατ. ευρώ, με πιθανή πρόσθετη ανταμοιβή.

(175) Οι ελληνικές αρχές δήλωσαν ότι οι δύο προαναφερόμενες διατάξεις θα μπορούσαν να ενεργοποιηθούν με απόφαση της Επιτροπής για την ανάκτηση ασυμβίβαστης ενίσχυσης. Στην περίπτωση αυτή, πρόκειται για ζήτημα ερμηνείας της σύμβασης και του εθνικού δικαίου. Ωστόσο, αν οι διατάξεις ενεργοποιηθούν, αυτό ουδόλως επηρεάζει την υποχρέωση της Ελλάδας να ανακτήσει το ποσό της ενίσχυσης που αναφέρεται στην παρούσα απόφαση,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η κρατική ενίσχυση ύψους 15,34 εκατ. ευρώ, η οποία χορηγήθηκε παράνομα από την Ελλάδα, κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπέρ της Ελληνικός Χρυσός ΑΕ, με την πώληση περιουσιακών στοιχείων και γης σε τιμή κατώτερη της αξίας της και με απαλλαγή της υποχρέωσης καταβολής των συνδεόμενων φόρων, με σκοπό την προστασία της απασχόλησης και του περιβάλλοντος, καθώς και τη δημιουργία κινήτρου για τους υποψηφίους αγοραστές των Μεταλλείων Κασσάνδρας, είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά.

Άρθρο 2

1. Η Ελλάδα ανακτά από τον αποδέκτη την ενίσχυση που αναφέρεται στο άρθρο 1.

2. Τα ανακτώμενα ποσά βαρύνονται με τόκο από την ημερομηνία κατά την οποία τέθηκαν στη διάθεση των δικαιούχων μέχρι την ημερομηνία της πραγματικής τους ανάκτησης.

3. Οι τόκοι υπολογίζονται με τη μέθοδο του ανατοκισμού σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής ([48]) και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 271/2008 της Επιτροπής ([49]) ο οποίος τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 794/2004.

4. Η Ελλάδα ακυρώνει όλες τις εκκρεμείς πληρωμές των ενισχύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1 από την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας απόφασης.

([44]) Υπόθεση C-70/72 *Επιτροπή κατά Γερμανίας* [1973] Συλλογή 1973, σ. 813, σκέψη 13.
([45]) Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-278/92, C-279/92 και C-280/92 *Ισπανία κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1994, σ. I-4103), σκέψη 75.
([46]) Υπόθεση C-75/*97 Βέλγιο κατά Επιτροπής* [1999] (Συλλογή 1999, σ. I-3671), σκέψεις 64-65.
([47]) ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1.
([48]) ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1.
([49]) ΕΕ L 82 της 25.3.2008, σ. 1.

Άρθρο 3

1. Η ανάκτηση της ενίσχυσης που ορίζεται στο άρθρο 1 είναι άμεση και αποτελεσματική.

2. Η Ελλάδα εξασφαλίζει την εκτέλεση της παρούσας απόφασης εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία της κοινοποίησής της.

Άρθρο 4

1. Εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, η Ελλάδα υποβάλλει τις ακόλουθες πληροφορίες στην Επιτροπή:

α) το συνολικό ποσό (αρχικό κεφάλαιο και τόκους ανάκτησης) που θα πρέπει να ανακτηθεί από τον δικαιούχο·

β) ακριβή περιγραφή των μέτρων που έχουν ήδη ληφθεί ή πρόκειται να ληφθούν για τη συμμόρφωση προς την παρούσα απόφαση·

γ) έγγραφα τα οποία αποδεικνύουν ότι ζητήθηκε από τον δικαιούχο η επιστροφή της ενίσχυσης.

2. Η Ελλάδα τηρεί την Επιτροπή ενήμερη σχετικά με την πρόοδο των εθνικών μέτρων που λαμβάνονται για την εκτέλεση της παρούσας απόφασης μέχρι την ανάκτηση της ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1. Εφόσον ζητηθεί εκ μέρους της Επιτροπής, η Ελλάδα παρέχει αμελλητί όλες τις πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που έχει ήδη λάβει ή πρόκειται να λάβει για να συμμορφωθεί προς την παρούσα απόφαση. Παρέχει επίσης λεπτομερείς πληροφορίες για τα ποσά της ενίσχυσης και των τόκων που έχουν ήδη ανακτηθεί από τον δικαιούχο.

Άρθρο 5

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ελλάδα.

Βρυξέλλες, 23 Φεβρουαρίου 2011.

Για την Επιτροπή

Joaquín ALMUNIA

Αντιπρόεδρος